Rapportage veiligheidsanalyse gemeente Heerlen 2016 t/m 2019

Gemeente **Heerlen**

Inhoudsopgave

Inleiding

Leeswijzer

Veiligheidsveld 1 – Veilige woon- en leefomgeving
Thema sociale kwaliteit
Thema fysieke kwaliteit
Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit
Thema subjectieve veiligheid
Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 1 – Veilige woon- en leefomgeving

Veiligheidsveld 2 – Bedrijvigheid en veiligheid
Thema veilig winkelgebied
Thema veilige bedrijventerreinen
Thema veilig uitgaan
Thema veilige evenementen
Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 2 – Bedrijvigheid en veiligheid

Veiligheidsveld 3 – Jeugd en veiligheid
Thema jeugdoverlast
Thema jeugdcriminaliteit / individuele probleemjongeren
Thema jeugd, alcohol en drugs
Thema veilig in en om de school
Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 3 – Jeugd en veiligheid

Veiligheidsveld 4 – Fysieke veiligheid
Thema verkeersveiligheid
Thema brandveiligheid
Thema externe veiligheid
Thema rampenbestrijding en crisisbeheersing
Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 4 – Fysieke veiligheid

Veiligheidsveld 5 – Integriteit en veiligheid
Thema polarisatie en radicalisering
Thema georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit
Thema veilige publieke taak
Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 5 – Integriteit en veiligheid

Conclusie

Gemeente **Heerlen**

Inleiding

Een veiligheidsanalyse is een vast en verplicht onderdeel van het meerjarig veiligheidsbeleid van een gemeente. Aan de hand van de constateringen in de veiligheidsanalyse wordt geprioriteerd welke onderwerpen in de kadernota extra uitgewerkt dienen te worden. Deze rapportage bevat de uitkomsten van de veiligheidsanalyse (2016-2019) ter voorbereiding op het nieuwe integrale veiligheidsbeleid 2020-2021 van de gemeente Heerlen. Deze veiligheidsanalyse is feitelijk een foto van de veiligheidssituatie in Heerlen. Het geeft inzicht in de ontwikkeling van de belangrijkste cijfers en de veiligheidsproblematiek die er voor Heerlen uitspringt. We hebben hierbij het stappenplan 'Kernbeleid Veiligheid' van de VNG gevolgd dat als landelijke standaard fungeert. De veiligheidsanalyse betreft in essentie een brede inventarisatie van de stand van zaken op vijf veiligheidsvelden: (1) Veilige woon- en leefomgeving, (2) Bedrijvigheid en veiligheid**,** (3) Jeugd en veiligheid**,** (4) Fysieke veiligheid en (5) Integriteit en veiligheid. Deze velden vormen met elkaar het 'integrale veiligheidsterrein'. Binnen de veiligheidsvelden wordt er een onderscheid gemaakt tussen volgende veiligheidsthema's:

1. Veilige woon- en leefomgeving (overlast, veelvoorkomende criminaliteit zoals inbraken en diefstal (high impact crimes), het onveiligheidsgevoel);
2. Bedrijvigheid en veiligheid (veilig ondernemen, veilige winkelcentra, veilig uitgaan en veilige evenementen);
3. Jeugd en veiligheid (jeugdoverlast, jeugdgroepen, alcohol en drugsgebruik, veiligheid in en om de school);
4. Fysieke veiligheid (verkeersveiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandveiligheid, gevaarlijke stoffen);
5. Integriteit en veiligheid (aanpak georganiseerde criminaliteit, ondermijning, veilige publieke taak (VPT), polarisatie en radicalisering).

In de veiligheidsanalyse wordt teruggekeken naar cijfers op gemeenteniveau in de periode 2016 tot en met 2019. Er wordt gebruik gemaakt van zowel objectieve cijfers (bron: onder andere politiecijfers) als van subjectieve cijfers (bron: burgeronderzoek Parkstadmonitor). De cijfers zijn geanalyseerd met betrokken interne en externe veiligheidspartners. In de komende hoofdstukken worden de veiligheidsvelden apart besproken en wordt per veiligheidsveld ingegaan op de bijbehorende thema's. Per thema zijn de belangrijkste cijfers weergegeven en worden de meest opvallende bevindingen benoemd. Nadat een veiligheidsveld is behandeld, volgen een samenvatting en de belangrijkste aandachtspunten met betrekking tot de benoemde thema's.

Gemeente **Heerlen**

Leeswijzer

Indicatorentabellen

De kleuren in de indicatorentabellen geven een indicatie van de ontwikkeling van de betreffende indicator over de vier besproken jaren 2016 tot en met 2019. Rood betekent de minst gunstige waarde in die vier jaren, groen de gunstigste waarde en daar tussenin een kleurverloop van lichtrood, geel naar lichtgroen. De vermelde cijfers zijn aantallen, tenzij anders vermeld (percentages of schaalscores).

Leesvoorbeeld

In 2016 is sprake van 671 meldingen burengerucht. Dat is de hoogste waarde in de vier gepresenteerde jaren, daarmee ongunstig en dus rood. In 2018 was het aantal 477, de laagste waarde in vier jaren en dus groen. De 520 in 2017 neigt meer naar de waarde in 2018 en is dus lichtgroen. De waarde in 2019 gaat meer richting de hoogste waarde en kleurt daarom oranje.

Sociale kwaliteit	**Bron**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Overlast ivm alcohol/ drugs	politie	539	721	692	669
Burengerucht (a. burenruzie en b. huiselijke twist)	politie	671	520	477	582

Buurttabellen cijfers Parkstadmonitor / Burgeronderzoek

De kleuren in de buurttabellen (jaar 2019) geven aan hoe de buurtscores of percentages zich verhouden tot de waarden van Heerlen totaal, ofwel het gemiddelde cijfer van Heerlen. Ligt de waarde tussen -10% en +10% van het gemiddelde, dan is de kleur blauw. Is er sprake van een relatief gunstige waarde (verschil meer of gelijk 10%), dan kleurt het veld groen. Bij een relatief ongunstige waarde ten opzichte van het Heerlens gemiddelde (verschil meer of gelijk 10%), dan kleurt het veld oranje. Alle waarden in deze betreffen schaalscores (op een schaal van 0 tot 10) of percentages. Dit wordt per item aangegeven.

Leesvoorbeeld

In het onderstaande voorbeeld is in 2019 het gemiddelde van Heerlen 4,9. In Molenberg is de schaalscore in dat jaar 4,6 en ligt tussen rond het Heerlens gemiddelde (tussen -10% en +10% van het gemiddelde) en dus blauw. In Heerlerbaan-Centrum is de score 5,8 en dus meer dan 10% hoger dan het Heerlens gemiddelde: daarom oranje. In dit geval betreft het namelijk de schaalscore verloedering, d.w.z. een hogere score is ongunstig. Ware het bijvoorbeeld de score omtrent sociale cohesie geweest, dan betekent een hogere waarde een relatief gunstige score en zou de kleur groen zijn geweest.

Buurten	**2017**	**2019**
Molenberg	3,9	4,6
Heerlerbaan - Centrum	5	5,8
Heerlerbaan - Schil	3,9	3,8
Heerlen totaal	**4,7**	**4,9**

Hyperlinks

Bij digitale lezing van deze veiligheidsanalyse (pdf) kan gebruik worden gemaakt van de ingebouwde hyperlinks. Op de meeste pagina's staat dit tekentje: . Met een klik op dit teken keer je terug naar de inhoudsopgave.

Gemeente **Heerlen**

Veiligheidsveld 1

Veilige woon- en leefomgeving

Thema's:

Sociale kwaliteit

Fysieke kwaliteit

Objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit

Subjectieve veiligheid

Gemeente **Heerlen**

Thema sociale kwaliteit

Indicatoren

Sociale kwaliteit	Bron	2016	2017	2018	2019
Overlast ivm alcohol/ drugs	politie	539	721	692	669
Burengerucht (a. burenruzie en b. huiselijke twist)	politie	671	520	477	582
Overlast zwervers	politie	94	100	128	135
Overlast door verward/overspannen persoon	politie	689	521	632	686
Sociale cohesie in de buurt, schaalscore	parkstadmonitor		5,5		5,5
Overlast in de buurt, schaalscore	parkstadmonitor		3,5		3,4
Drugsoverlast komt vaak voor in de buurt, in %	parkstadmonitor		12		14
Dronken mensen op straat komt vaak voor, in %	parkstadmonitor		8		9
Waarschuwingen 13b opiumwet	flexteam	101	63	37	57
Sluitingen van panden na aantreffen hennep	flexteam	33	23	32	21
Sluitingen van panden na aantreffen harddrugs	flexteam	25	18	20	17
Overlast prostitutie	flexteam	0	12	7	8

Uitleg thema

De sociale kwaliteit van een buurt, wijk, kern wordt sterk beïnvloed door 'intermenselijke relaties'. Belangrijke 'positieve' aspecten zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, de kwaliteit van sociale netwerken, informele sociale controle, samenredzaamheid, e.d. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, overlast 'verwarde personen', multiprobleemgezinnen/-huishoudens, overlast door illegale bewoning, intimiderende buurtbewoners (zgn. 'onaantastbaren'), drank- en drugsoverlast, prostitutie. Begrippen verwant aan 'sociale kwaliteit' zijn bijv. 'veerkracht' en 'vitaliteit' van de buurt.

Belangrijkste bevindingen

- Net als in de landelijke trend is er in Heerlen een stijging op allerlei terreinen van overlast in de politieregistraties. In 2019 geven de burgers van Heerlen een gemiddelde score van 3,4 op een schaal van 0 tot 10 voor het vaak ervaren van overlast in de buurt. Ten opzichte van 2017 is hier een lichte daling te zien. Binnen Heerlen zien we in de buurten in Heerlen-Zuid dat inwoners een positievere score geven ten opzichte van het Heerlens gemiddelde. Gemiddeld genomen wordt in 2019 meer buurtoverlast van groepen jongeren ervaren dan overlast door omwonenden (18% resp. 11%). De ontwikkeling tussen 2017 en 2019 laat zien dat met name de inwoners van Hoensbroek-De Dem (+0,4), Heerlerheide-Passart (+0,4), en Molenberg (+1,6) in 2019 meer buurtoverlast zijn gaan ervaren. De buurtoverlast is afgenomen in Maria Gewanden-Terschuren en Caumerveld-Douve Weien (-0,9).
- De schaalscore voor sociale cohesie ligt in Heerlen gemiddeld op een 5,5 en is daarmee ten opzichte van 2017 (en eveneens 2015) ongewijzigd, maar op een schaal van 0 tot 10 laag. Opgemerkt wordt dat de sociale cohesie hoger is in Heerlen-Zuid ten opzichte van Heerlen-Noord. De ontwikkeling tussen 2017 en 2019 laat op buurtniveau enkele verschuivingen zien. Uit de reacties op de afzonderlijke stellingen kan geconcludeerd worden dat in 2019 bijna zes op de tien (57%) de stelling onderschrijft dat de mensen in de eigen buurt prettig met elkaar omgaan en bijna de helft (47%) zich thuis voelt in de buurt.

Overlastcijfers samenstelling en ontwikkeling

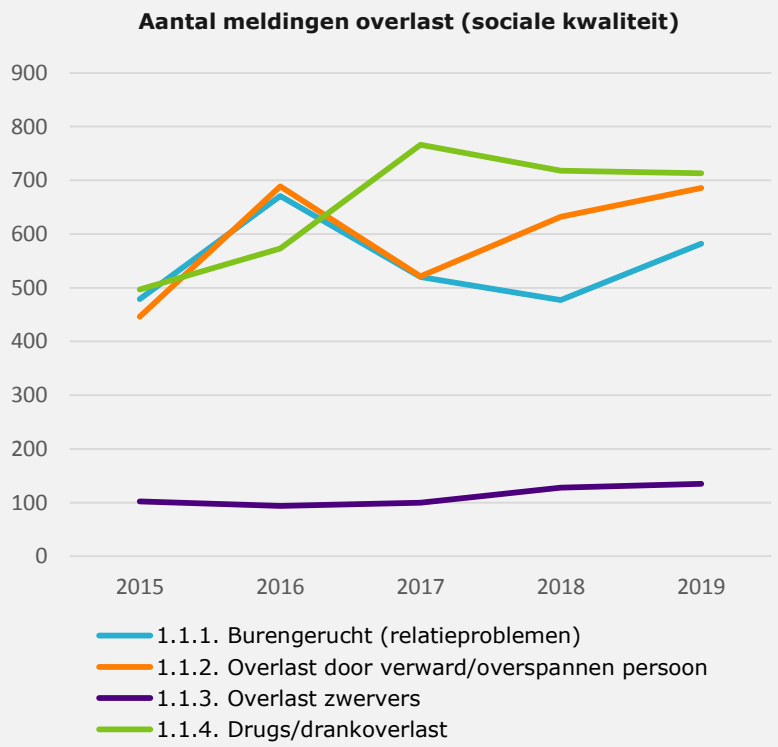

Thema sociale kwaliteit (vervolg)

Aantallen meldingen overlast

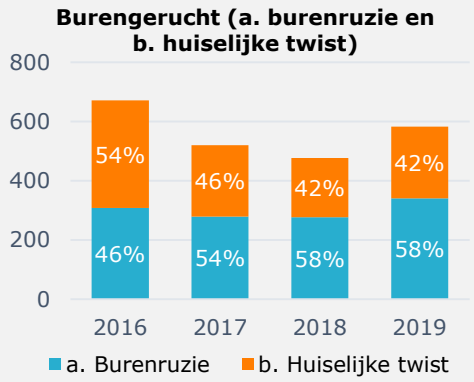

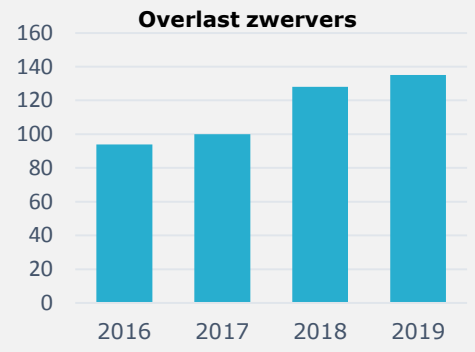

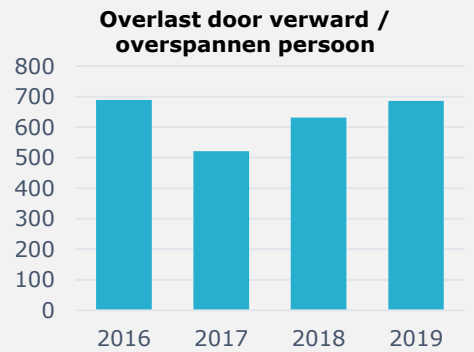

- De meest voor de hand liggende verklaring voor de stijging van het aantal verwarde personen in Heerlen is het aantal bedden dat in de GGZ fors is afgenomen, waardoor mensen vrijwel altijd maar kort opgenomen worden. Meer verwarde mensen verblijven dan in de thuissituatie of op straat in plaats van in een GGZ instelling.
- De ontwikkeling van de overlastregistraties omtrent verwarde personen is niet los te zien van de meldingen overlast zwervers en drugs/drankoverlast, omdat de verschijningsvormen van deze overlastvormen vaak overeenkomsten vertonen. Net als bij overlast verwarde/overspannen personen zien we dat het aantal incidenten aangaande overlast zwervers al enkele jaren op rij aan het stijgen is. In 2016 waren er in Heerlen 94 meldingen en in 2019 waren dit 135 meldingen. Dat is een stijging van 43,6 procent.
- In 2019 hebben in Heerlen 669 bij de politie geregistreerde meldingen gerelateerd aan drugs en/of alcohol plaatsgevonden. Hoewel het aantal incidenten drie jaar op rij stabiel is, dan wel licht afneemt, blijven dit hoge aantallen.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- Burengerucht is een combinatie tussen huiselijke twist en burenruzie zonder vervolg. In 2017 en 2018 zien we hierin ten opzichte van 2016 een daling qua incidenten. Echter in 2019 is hier weer een stijging bij waar te nemen, maar dan blijft het aantal incidenten onder het absolute aantal van 2016. Er is procentueel een daling wat betreft huiselijke twist terwijl een lichte stijging te zien is bij de categorie burenruzie.
- Het aantal meldingen gerelateerd aan verwarde/overspannen personen is al een aantal jaar op rij aan het stijgen. In 2017 is hierin een absolute afname te zien, echter is het aantal geregistreerde incidenten in 2019 nagenoeg gelijk met de aantallen in 2016. De meeste meldingen gaan over overlast verwarde personen in het centrum en dan specifiek bij de dag- en nachtopvang de Klomp. Een stijging in het aantal meldingen aangaande verwarde personen is overigens geen typisch Heerlens fenomeen. Heerlen volgt op de lange termijn, net als Maastricht en Sittard-Geleen, de landelijke stijgende trend. Qua aantallen per 10.000 inwoners springt Heerlen er wel uit ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Vergelijking per 10.000 inwoners

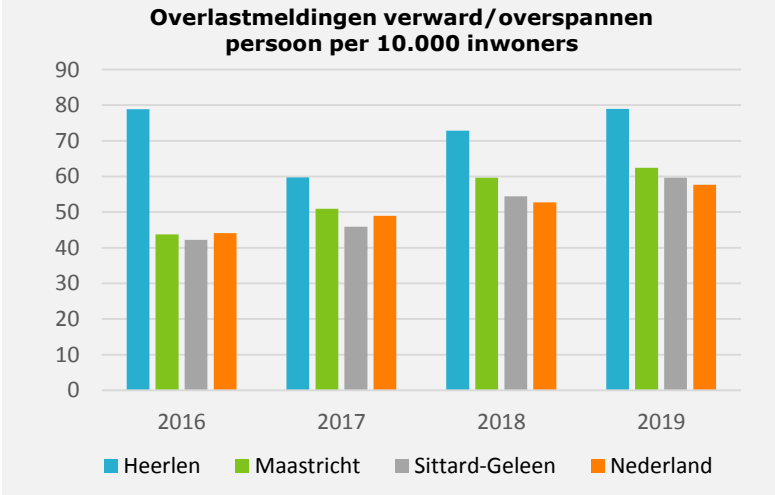

Thema sociale kwaliteit (vervolg)

Cijfers Parkstadmonitor – buurten

	Sociale cohesie in de buurt, schaalscore		Overlast in de buurt, schaalscore		Drugsoverlast komt vaak voor in de buurt, in %		Dronken mensen op straat komt vaak voor, in %	
Buurten	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**
Maria Gewanden - Terschuren	5,7	6,1	3,5	2,6	13	10	9	6
Mariarade	5,7	5,4	3	3,2	12	7	1	5
Hoensbroek - De Dem	5,1	4,9	3,8	4,2	14	24	5	11
Nieuw Lotbroek	5,6	5,5	3	3,1	9	9	2	3
Vrieheide - De Stack	4,8	4,5	4,5	4,4	24	18	10	10
Heerlerheide - Passart	5,4	5,1	4,5	4,9	13	12	10	10
Heksenberg	5,7	5,9	3,3	3,4	8	13	5	4
Rennemig - Beersdal	5,9	5,4	4	3,7	9	10	4	0
Zeswegen - Nieuw Husken	5,4	5	3,7	3,5	15	13	4	3
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	5,3	5	3,8	3,7	19	21	22	21
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	4,9	5,2	4,8	4,3	23	26	10	16
Heerlen - Centrum	5,9	5,8	3,2	3,5	10	17	29	26
Eikenderveld	4,7	4,9	4,4	3,8	21	25	14	17
Welten - Benzenrade	6,7	6,5	1,7	1,3	2	1	0	0
Bekkerveld - Aarveld	6,2	6,4	3,3	3,1	7	14	5	9
Caumerveld - Douve Weien	5,9	6,1	2,5	1,6	6	1	4	2
Molenberg	5,8	5,4	2	3,6	7	16	4	8
Heerlerbaan - Centrum	5,6	5,3	3,8	3,7	11	16	0	3
Heerlerbaan - Schil	5,8	6,1	3	2,3	7	8	0	1
Heerlen totaal	**5,5**	**5,5**	**3,5**	**3,4**	**12**	**14**	**8**	**9**

Damoclesbeleid

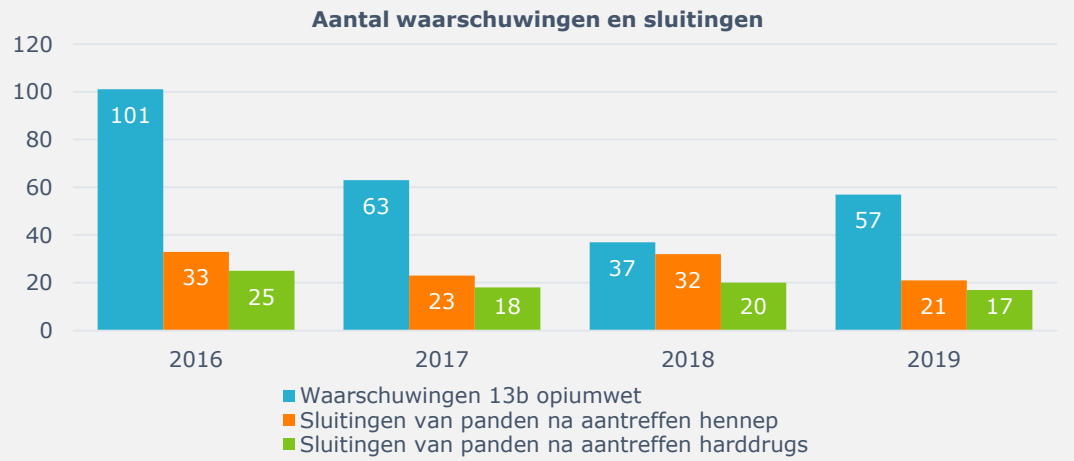

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- Uit het burgeronderzoek blijkt dat het aandeel inwoners dat drugsoverlast en/of dronken mensen op straat als veel voorkomend ervaart, in 2019 is gestegen ten opzichte van 2017. Gemiddeld vindt 14% van de inwoners van Heerlen dat er vaak drugsoverlast voorkomt in de eigen buurt. De ontwikkeling tussen 2017 en 2019 laat een stijging zien (+2). Met name in Hoensbroek-de Dem (14% tov. 24%), MSP (23% tov. 26%) en Eikenderveld (21% tov. 26%) ervaren bewoners veel overlast ten opzichte van 2017. De overlast van drugs is in Vrieheide-De Stack afgenomen (-6). Dronken mensen op straat wordt door 9% van de Heerlenaren als een frequent voorkomende overlastvorm genoemd. Ten opzichte van eerdere jaren is hierin geen verandering waar te nemen. Vooral in Heerlen-Centrum en de aangrenzende buurten is dit aandeel hoger.
- Er zijn minder waarschuwingen 13b Opiumwet gegeven. Zowel sluitingen van panden na aantreffen van hennep als harddrugs zijn de afgelopen jaren relatief licht gedaald.
- Het Flexteam voert jaarlijks ongeveer vier controles uit op het gebied van illegale prostitutie. Uiteraard draagt de frequentie van de controles bij aan het aantal constateringen. Gemeente Heerlen is één van de eerste gemeentes die deze controles uitvoert (samen met o.a. de gemeente Maastricht). De controles worden integraal uitgevoerd met AVIM (Afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel) en de collega's van de politie Basis Team Heerlen. Op de achtergrond zijn ook de Belastingdienst, de Koninklijke Mareschaussee en het Openbaar Ministerie betrokken. Aan de hand van seksadvertenties wordt er contact gelegd en worden de controles uitgevoerd. Na de controles wordt eventueel ingezet op bestuurlijke handhaving of op slachtofferschap. Qua ontwikkeling is waar te nemen dat sekswerkers niet alleen uit de Oostbloklanden komen, maar ook veel sekswerkers uit Latijns Amerika. Veel van deze sekswerkers zijn 'shemale'. Dit wordt vaak in crimineel verband gebracht en zit er een hele organisatie achter. Deze problematiek wordt in breed integraal verband bekeken. Heerlen heeft een groter aanbod illegale prostitutie dan Maastricht.

Thema fysieke kwaliteit

Indicatoren

Fysieke kwaliteit	Bron	2016	2017	2018	2019
Vernieling c.q. zaakbeschadiging	politie	804	705	571	651
Waardering kwaliteit woonomgeving, schaalscore	parkstadmonitor		7,1		7,1
Verloedering in de buurt, schaalscore	parkstadmonitor		4,7		4,9

Cijfers vernieling c.q. zaakbeschadiging

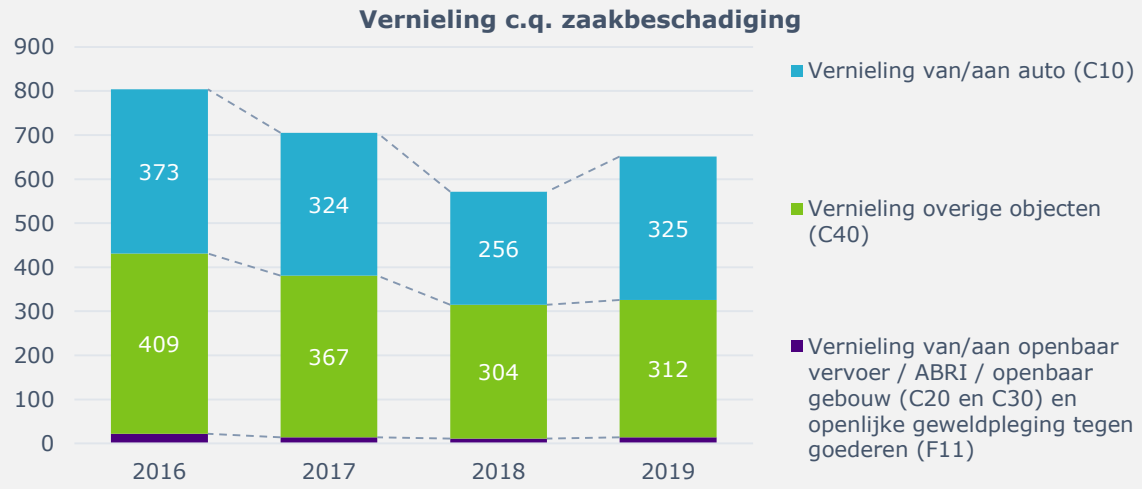

Uitleg thema

De fysieke kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op fysieke kenmerken van de woonomgeving: in het bijzonder de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Het gaat bij dit thema om de vraag: hoe staat de openbare ruimte erbij? Hoe prettig is het wonen in de buurt gegeven die fysieke kwaliteit? Aspecten zijn onderhoud van groen, aanpak zwerfvuil, verlichting van achterpaden e.d.. Inbreuk op de fysieke kwaliteit zijn onder meer vernielingen, graffiti, zwerfvuil en andere tekenen van verloedering.

Belangrijkste bevindingen

- In 2019 waren er in Heerlen 651 geregistreerde incidenten waarbij vernielingen zijn aangericht. Het aantal vernielingen is in 2017 en 2018 gedaald ten opzichte van 2016. Deze vernielingen zijn voornamelijk aan auto’s en aan overige objecten in de openbare ruimte in Heerlen Centrum.

Thema fysieke kwaliteit (vervolg)

Cijfers Parkstadmonitor – buurten

	Waardering kwaliteit woonomgeving, schaalscore		Verloedering in de buurt, schaalscore	
Buurten	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**
Maria Gewanden - Terschuren	7,1	7,4	4,8	4,6
Mariarade	7,1	7,1	4,7	4,7
Hoensbroek - De Dem	6,4	6,1	5	5,6
Nieuw Lotbroek	6,9	7,4	4,7	5
Vrieheide - De Stack	5,6	5,7	6,7	6,2
Heerlerheide - Passart	6,5	6,4	5,7	5,8
Heksenberg	7,2	7,2	5,1	5,2
Rennemig - Beersdal	6,9	7,3	5,3	5,1
Zeswegen - Nieuw Husken	6,8	6,6	5,2	5,3
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	6,6	6,4	5,2	5,5
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	6,3	6,4	5,3	5,6
Heerlen - Centrum	7,6	7,4	4,5	4,9
Eikenderveld	5,5	6,3	5,5	5,4
Welten - Benzenrade	8,5	8,3	3,1	2,7
Bekkerveld - Aarveld	8	8,4	3,5	3,9
Caumerveld - Douve Weien	8	8,5	3	2,9
Molenberg	7,5	7,1	3,9	4,6
Heerlerbaan - Centrum	7,2	7,2	5	5,8
Heerlerbaan - Schil	7,8	8,2	3,9	3,8
Heerlen totaal	**7,1**	**7,1**	**4,7**	**4,9**

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- De schaalscore voor verloedering ligt in Heerlen gemiddeld op 4,9 en is daarmee ten opzichte van 2017 gestegen (+0,2). Een negatieve ontwikkeling die sinds 2013 al zichtbaar is en aangeeft dat mensen meer verloedering ervaren in de buurt. Met name de buurten in het zuiden van Heerlen scoren gunstig ten opzichte van het Heerlense gemiddelde behalve Heerlerbaan-centrum (score 5,8). De meeste verloedering is waar te nemen in Vrieheide-De Stack (score 6,2), Heerlerheide-Passart, Heerlerbaan-Centrum, Hoensbroek-De Dem, MSP, GMS en Eikenderveld. Uit nadere analyse van de afzonderlijke aspecten van verloedering blijkt dat 'hondenpoep op straat' en 'rommel op straat' in 2019 de meest voorkomende problemen zijn; 42 procent van de Heerlenaren geeft aan dat dit vaak voorkomt in de eigen buurt.
- In 2019 is de schaalscore voor de waardering kwaliteit woonomgeving in Heerlen gemiddeld 7,1 en is daarmee ten opzichte van 2017 gelijk gebleven. Met name de zuidelijk gelegen buurten scoren bovengemiddeld. Hoensbroek-De Dem, Vrieheide-De Stack en Eikenderveld scoren negatief ten opzichte van het gemiddelde.

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit

Indicatoren

Objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit	Bron	2016	2017	2018	2019
Zakkenrollerij	politie	104	83	72	58
Overval in woning	politie	4	2	3	4
Straatroof	politie	19	16	17	19
Diefstal af/uit/van overige voertuigen	politie	192	161	146	150
Diefstal van motorvoertuigen	politie	237	169	162	132
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	politie	790	503	431	379
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	politie	487	370	401	339
Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	politie	181	150	112	121
Diefstal/woninginbraak	politie	413	392	346	307
Bedreiging	politie	229	185	168	213
Mishandeling	politie	355	312	352	286
Moord, doodslag	politie	17	34	29	17
Openlijk geweld (persoon)	politie	28	25	20	26
Overige vermogensdelicten	politie	650	586	538	431
Woninginbraak komt vaak voor in de buurt, in %	parkstadmonitor		11		11
Bedreiging komt vaak voor in de buurt, in %	parkstadmonitor		4		4
Gewelddelicten komt vaak voor in de buurt, in %	parkstadmonitor		3		4
Buurtoverlast door diefstal uit / beschadiging auto, schaalscore	parkstadmonitor		4,1		4
Vermogensdelicten, schaalscore	parkstadmonitor		4,2		4,2
Dreiging in de buurt, schaalscore	parkstadmonitor		1,8		1,9
Slachtofferschap totaal, in %	parkstadmonitor		16		18
Aantal consult en advies aanvragen	veiligheidshuis	80	76	42	42
Totaal aantal personen met een Persoonsgerichte aanpak (PGA)	veiligheidshuis	121	102	80	90
Aantal TOP X aanpakken	veiligheidshuis	17	4	8	11
Nazorg ex-gedetineerden screeningen	veiligheidshuis	269	240	228	233
Nazorgtrajecten ex-gedetineerden meervoudige problematiek	veiligheidshuis	30	56	40	44
Aantal BIJ (bestuurlijke informatie justitiabelen) casussen	veiligheidshuis	11	15	17	9
Opgemaakte RIHG (Risico Instrument Huiselijk Geweld)	flexteam	19	8	10	4
Opgelegde huisverboden	flexteam	14	7	9	2
Aantal meldingen huiselijk geweld	veilig thuis	x	722	994	1097
Eenmalige adviezen Veilig Thuis	veilig thuis	x	412	534	918
Adviezen ondersteuning Veilig Thuis	veilig thuis	x	144	244	x

Uitleg thema

Bij dit thema gaat het om verschillende vormen van vermogens- en geweldscriminaliteit die zich in de alledaagse woon- en leefomgeving van bewoners kunnen voordoen. Het betreft zowel 'veel voorkomende' als 'high impact'-criminaliteit. Vermogenscriminaliteit: o.m. woninginbraak, kelderboxinbraak, auto-inbraak, fietsendiefstal, diefstal motorvoertuigen, zakkenrollerij en straatroof. Geweldscriminaliteit: o.m. bedreiging, mishandeling, openlijke geweldpleging, huiselijk geweld. Bij vermogenscriminaliteit is aandacht voor het eventuele georganiseerde karakter (bendes, banditisme) van belang.

Belangrijkste bevindingen

- Vergelijken we 2016 met 2019 dan zien we over het algemeen dat er **minder High Impact Crimes** zijn geregistreerd, maar dat er daarentegen meer sprake is van geregistreerde overlast. Hierin volgt Heerlen de landelijke trend.
- In 2019 zijn er in Heerlen 307 **woninginbraken** geregistreerd bij de politie. Dit is een daling van 25% ten opzichte van 2016. Mogelijk heeft extra inzet op het voorkomen van woninginbraken de afgelopen jaren hieraan bijgedragen. Door informatiebijeenkomsten in de buurt te organiseren, zijn buurtbewoners bewuster geworden van mogelijke risico's rondom hun woning. Daarnaast zijn er verschillende buurtpreventieteams actief en WhatsAppgroepen in de buurten opgestart. Cijfermatig scoort Heerlen op dit vlak beter dan de vergelijkbare gemeente Sittard-Geleen die al jaren kampt met een hoog aantal woninginbraken. Een vergelijkbare positieve daling zien we bij **diefstal/inbraak box/garage/schuur/ tuinhuis**. Ten opzichte van 2016 zien we in 2019 een daling van circa 34 procent bij diefstallen en inbraken bij woning gerelateerde ruimtes. Overvallen in woningen zijn de laatste jaren laag en stabiel qua aantallen.

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- Buiten het gegeven dat de objectieve cijfers met betrekking tot het aantal **woninginbraken** een daling laten zien, is dat niet het geval wanneer er gekeken wordt naar de subjectieve cijfers en dus het **subjectieve gevoel**. In 2019 vond 11% van de respondenten dat woninginbraak vaak voorkomt in de buurt. Vergeleken met voorgaande jaren is hier geen verandering in waar te nemen, maar de verwachting is dat dit wel gaat gebeuren in verband met de positieve ontwikkeling van de objectieve cijfers. Indien er wordt gekeken naar de verschillende buurten in Heerlen zijn de buurten Vrieheide-De Stack (18%), Heksenberg (16%) en Nieuw-Lotbroek (19%) in 2019 de uitschieters ten opzichte van de andere buurten. Opvallend is dat buurtbewoners in Rennemig het gevoel hebben dat woninginbraken in 2019 minder voorkomen ten opzichte van 2017 (daling van 20% naar 8%). Daarnaast moet worden opgemerkt dat in Molenberg mensen ervaren dat er minder vaak woninginbraak in de buurt voorkomt. In vergelijking met de objectieve cijfers voor Molenberg klopt het dat er minder inbraken voorkomen ten opzichte van het Heerlens gemiddelde.

Cijfers Parkstadmonitor – buurten

	Woninginbraak komt vaak voor in de buurt, in %		Bedreiging komt vaak voor in de buurt, in %		Gewelddelicten komt vaak voor in de buurt, in %		Buurtoverlast door diefstal uit / beschadiging auto, schaalscore	
Buurten	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**
Maria Gewanden - Terschuren	8	8	5	2	3	2	4,2	3,5
Mariarade	12	11	3	2	1	1	3,9	3,2
Hoensbroek - De Dem	12	10	3	5	5	5	4,5	4,8
Nieuw Lotbroek	22	19	3	4	1	3	4,1	4,7
Vrieheide - De Stack	20	18	6	6	9	8	4,9	4,8
Heerlerheide - Passart	10	10	6	9	6	7	4,4	4,3
Heksenberg	17	16	1	1	8	7	4,1	3,2
Rennemig - Beersdal	20	8	2	3	3	1	5,3	4,5
Zeswegen - Nieuw Husken	18	14	4	4	6	2	4,3	4,1
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	9	8	7	5	9	6	4,1	3,6
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	12	10	5	7	5	8	4,7	4,4
Heerlen - Centrum	4	3	2	3	3	5	3,7	3,6
Eikenderveld	9	13	8	6	1	6	4,9	5,4
Welten - Benzenrade	14	11	0	0	0	0	4,3	4,5
Bekkerveld - Aarveld	14	14	1	5	1	2	3,4	3,0
Caumerveld - Douve Weien	6	11	2	1	0	0	2,9	2,8
Molenberg	7	5	0	0	2	2	2,6	3,3
Heerlerbaan - Centrum	6	10	0	1	2	3	4,2	5,2
Heerlerbaan - Schil	3	11	2	1	0	1	3,4	3,4
Heerlen totaal	**11**	**11**	**4**	**4**	**3**	**4**	**4,1**	**4,0**

Woninginbraken

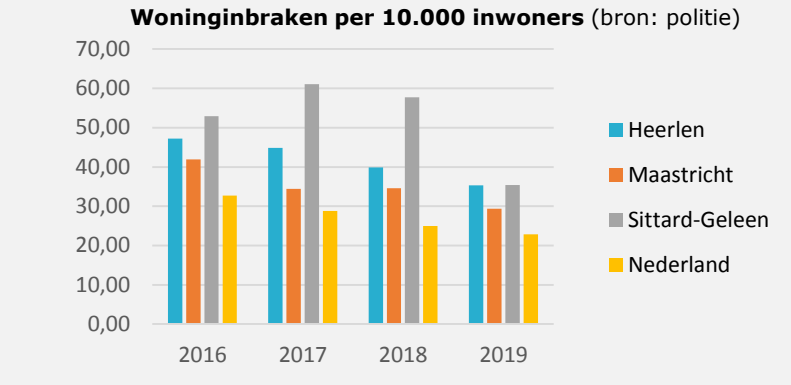

- In 2019 zijn er in Heerlen 339 **diefstallen** van bromfietsen, snorfietsen en gewone fietsen geregistreerd. Hierin is een dalende trend waar te nemen. Het aantal diefstallen is met 30% gedaald ten opzichte van 2016. Dit is ook terug te zien bij de diefstallen van motorvoertuigen. In 2019 waren er 132 geregistreerde diefstallen van motorvoertuigen waartoe personenauto's, motors en vracht/bestelauto's behoren. In 2016 zijn er 237 gevallen van diefstal geregistreerd. Qua diefstallen uit/vanaf motorvoertuigen is een sterke daling (meer dan 50%) te zien in 2019 ten opzichte van 2016. Het betreft dan diefstal van voorwerpen of onderdelen gepleegd vanaf of uit een personenauto. Een doorzettende daling is ook waar te nemen bij diefstal af/uit/van overige voertuigen. In 2019 zijn 150 diefstallen geregistreerd uit/van overige voertuigen niet zijnde een personenauto. Ten opzichte van 2016 is dit een daling van ongeveer 20 procent. In het burgeronderzoek is gevraagd naar hoeveel buurtoverlast mensen ervaren door 'diefstal uit auto en beschadiging aan/vanaf auto'. Op een schaal van 0 tot 10 geven Heerlenaren in 2017 een 4,1 aan en in 2019 een 4,0 met betrekking tot of zij dit ervaren in hun eigen buurt. In de buurten Eikenderveld (5,4) en Heerlerbaan-Centrum (5,2) geven bewoners aan dat zij vinden dat dit frequent voorkomt in hun buurt.

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Cijfers Parkstadmonitor – buurten

	Vermogens-delicten, schaalscore		Dreiging in de buurt, schaalscore		Slachtoffer-schap totaal, in %	
Buurten	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**
Maria Gewanden - Terschuren	4,3	3,7	1,2	1,6	16	18
Mariarade	3,9	3,5	0,9	1,3	20	20
Hoensbroek - De Dem	4,7	4,6	2,3	3,3	17	21
Nieuw Lotbroek	4,9	4,8	1	1,1	17	28
Vrieheide - De Stack	5,1	5	3,1	3,1	19	20
Heerlerheide - Passart	4,2	4,5	2,3	3,1	15	14
Heksenberg	4,4	4	1,8	1,3	20	20
Rennemig - Beersdal	5,2	4,4	1,6	1,4	23	25
Zeswegen - Nieuw Husken	4,5	4,4	1,6	1,7	20	11
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	4,4	4,1	3,1	2,9	16	21
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	4,8	4,5	2,6	2,9	18	18
Heerlen - Centrum	3,9	3,3	2,9	2,9	15	15
Eikenderveld	4,8	5,6	3,5	3,2	21	21
Welten - Benzenrade	4	4,2	0,6	0,6	2	16
Bekkerveld - Aarveld	4,1	3	1,2	1,2	15	19
Caumerveld - Douve Weien	3,1	3,3	0,9	0,6	19	17
Molenberg	2,6	3,7	1,3	1,5	16	16
Heerlerbaan - Centrum	4,5	5,5	1,6	2,4	18	15
Heerlerbaan - Schil	3,4	3,7	0,8	1	13	16
Heerlen totaal	**4,2**	**4,2**	**1,8**	**1,9**	**16**	**18**

- Indien een uitsplitsing gemaakt wordt naar categorieën van vermogensdelicten kan geconcludeerd worden dat beschadiging of diefstal aan/vanaf auto's (14%) het meest voorkomend is in de beleving van de Heerlense buurtbewoner. Gevolgd door woninginbraak en fietsendiefstal (beide 11%) en diefstal uit auto's (7%). Tussen 2017 en 2019 wordt op buurtniveau de relatief sterkste toename gemeten in Molenberg (+1,1) en Heerlerbaan-Centrum (+1,0). De inwoners van Bekkerveld-Aarveld en Rennemig-Beersdal ervaren een afname in vermogensdelicten (resp. -1,1 en -0,8).
- In 2019 bedraagt het **slachtofferschap** gemiddeld 18% in Heerlen. Ten opzichte van 2017 betekent dit een toename van 2 procentpunten. Ten opzichte van 2013 is er een flinke daling waar te nemen (35% resp. 18%). Het hoogste slachtofferschap wordt door bewoners van met name Nieuw Lotbroek (28%) en Rennemig-Beersdal (25%) aangegeven. Het laagst door inwoners van Zeswegen-Nieuw Husken (11%). Bewoners uit de zuidelijk gelegen buurten geven aan relatief minder frequent slachtoffer geweest te zijn van een incident of misdrijf.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- De **vermogensdelicten** laten over het algemeen een flinke daling zien. Tot de categorie overige vermogensdelicten behoort ook heling. In dit cijfer is echter wel een stijging te zien. Dit kan te maken hebben met het in juli 2019 ingevoerde digitale opkopersregister. Het opkopersregister dwingt handelaren om alles wat zij opkopen en weer verkopen te registreren in een systeem. Politie kan het register raadplegen wanneer aangifte wordt gedaan van een gestolen goed. Doordat alles geregistreerd wordt, wordt heling op deze manier meer zichtbaar. Deze stijging wil dus niet zeggen dat heling meer voorkomt, maar wel dat het sinds 2019 beter zichtbaar is. Mogelijk zal het digitaal opkoopregister in de toekomst een preventieve werking krijgen. In 2019 bedraagt de gemiddelde schaalscore voor buurtgerelateerde vermogensdelicten een 4,2 en is hiermee gelijk gebleven ten opzichte van 2017, maar gestegen ten opzichte van 2015. Vermogensdelicten komen in de ogen van de burger het meest voor in Eikenderveld (5,6) en Heerlerbaan-Centrum (5,5).

Heling en het Digitaal Opkopersregister

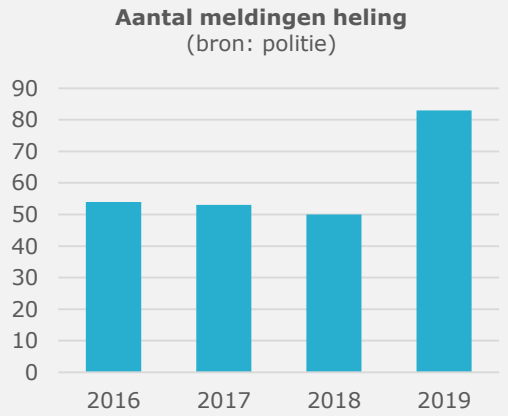

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- Het gevoel dat **geweldsdelicten** vaak voorkomen in de buurt kent een Heerlens gemiddelde van 4% in 2019 ten opzichte van 3% in 2017. De buurten in Heerlen-Zuid ervaren minder de aanwezigheid van geweldsdelicten in de eigen buurt ten opzichte van de bewoners van buurten in Heerlen-Noord. In de buurten Vrieheide-de Stack (8%), MSP (8%), Heerlerheide-Passart (7%) en Heksenberg (7%) vinden de bewoners in 2019 dat geweldsdelicten vaak voorkomen in hun eigen buurt. In MSP zien we ten opzichte van 2017 een stijging in dit aandeel (van 5% naar 8% gestegen) terwijl we in de eerder genoemde buurten een licht daling waarnemen, maar dat het nog steeds hoog blijft ten opzichte van het Heerlens gemiddelde.
- In 2019 bedraagt de gemiddelde schaalscore voor **buurtgerelateerde dreiging** 1,9 en daarmee is dit nagenoeg gelijk aan 2017, namelijk 1,8. In absolute zin komt dreiging in Heerlen echter relatief weinig voor. Hierbij dient men wel te beseffen dat het gaat om vrij ernstige vormen van criminaliteit (m.n. bedreiging, geweld, tasjesroof). Dreiging wordt met name ervaren door bewoners van Hoensbroek-De Dem (3,3), Eikenderveld (3,2), Vrieheide-De Stack en Heerlerheide-Passart (beide 3,1). Op buurtniveau zijn enkele verschuivingen ten opzichte van 2019 geconstateerd. Met name Hoensbroek-De Dem (+1,0) Heerlerheide-Passart en Heerlerbaan-Centrum (beide +0,8) laten een stijging zien in het ervaren van dreiging. Een positieve ontwikkeling is met name zichtbaar in Heksenberg. De perceptie van dreiging is hier afgenomen met 0,8 in de schaalscore.
- Gemiddeld geeft 4% van de Heerlenaren aan dat **bedreiging** vaak voorkomt in hun eigen woonbuurt en is hiermee gelijk aan 2017. Ten opzichte van 2017 zien we op buurtniveau enkele verschuivingen. Een positieve ontwikkeling is te zien in Mariagewanden- Terschuren waar eerst 5% aangaf dat zij bedreiging vaak in de buurt vonden voorkomen, is het in 2019 nog maar 2%. Een negatieve ontwikkeling zien we in de buurt Heerlerheide-Passart en Bekkerveld-Aarveld. In Bekkerveld-Aarveld zien we een forse stijging van 1% in 2017 naar 5% in 2019. In Heerlerheide-Passart is er een stijging van 6 naar 9% waar te nemen.

Diefstallen

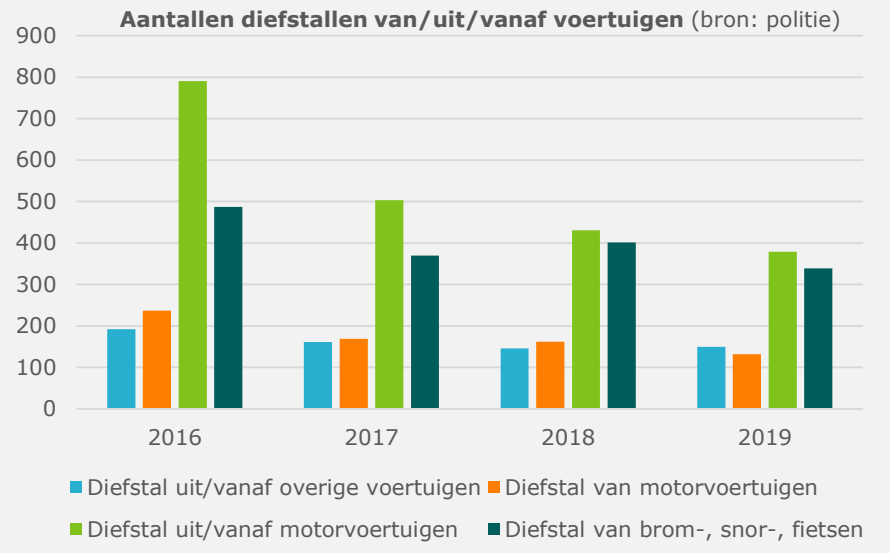

Zakkenrollerij

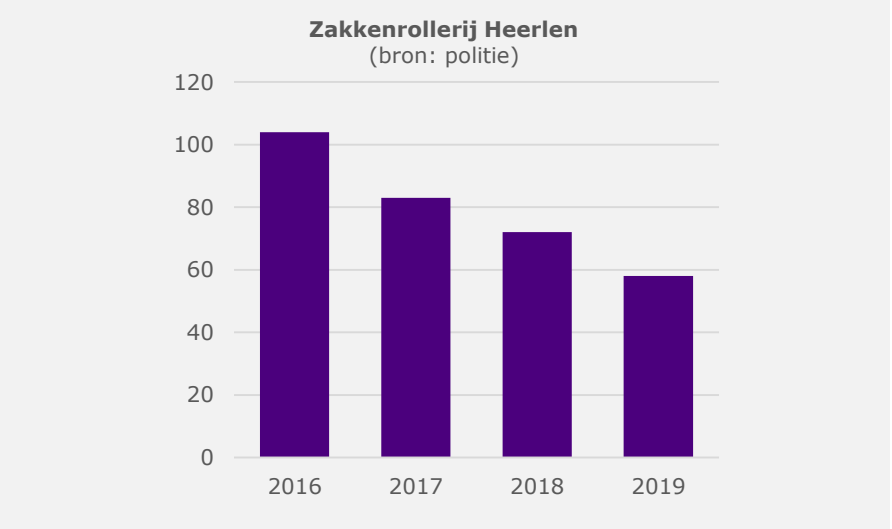

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Mishandeling en ruzie/twist zonder vervolg

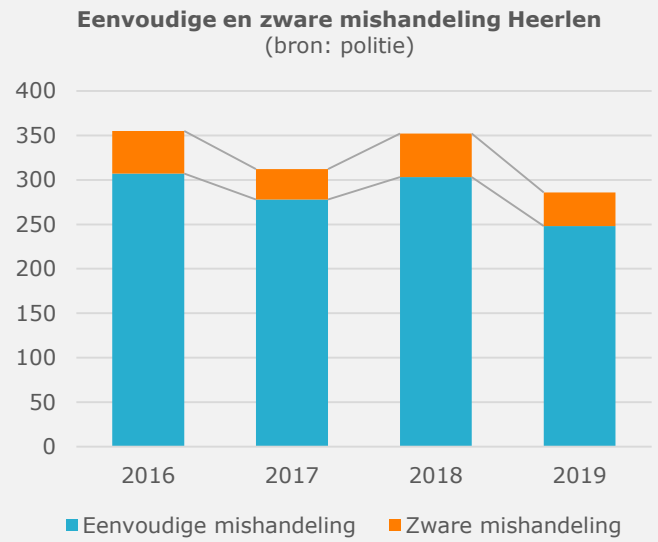

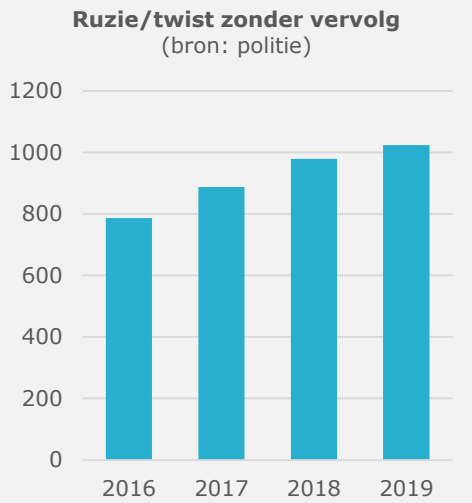

- In 2016 werden 104 incidenten **zakkenrollerij** geregistreerd bij de politie. In 2017 en 2018 zien we een daling in deze cijfers en deze positieve ontwikkeling heeft doorgezet in 2019. In 2019 vonden er 58 incidenten zakkenrollerij plaats. Ten opzichte van 2016 is dat een daling van circa 45%. Deze sterke daling kan mogelijk het gevolg zijn van het aangescherpte cameratoezicht in Heerlen.
- De afgelopen vier jaren zijn incidenten met betrekking tot **straatroof** nagenoeg gelijk gebleven. Hierin zijn geen schommelingen waar te nemen.
- De aantallen qua **moord en doodslag** per 10.000 inwoners voor Heerlen zijn hoger dan het landelijke gemiddelde van 1,5. De cijfers van Heerlen zijn vergelijkbaar met Maastricht, maar in 2017 en 2018 is in Heerlen een stijging te zien en in 2019 weer een daling. In 2019 zien we dat per 10.000 inwoners Sittard-Geleen hoger scoort dan Heerlen.
- In de lijst van indicatoren zijn de daadwerkelijke cijfers van Heerlen weergeven met betrekking tot moord en doodslag. Belangrijk om hierbij op te merken dat het hierbij zowel gaat om de pogingen tot moord als de daadwerkelijke moorden. De daadwerkelijk geslaagde pogingen zijn gering. In 2017 en 2018 hebben in totaal 2 moorden plaatsgevonden en in 2019 drie moorden. In 2019 heeft dit te maken met onder andere de twee moorden gepleegd door Thijs H. op de Brunssummerheide dat net op Heerlens grondgebied was.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- **Mishandeling**, zijnde iemand opzettelijk lichamelijk letsel toebrengen, is een categorie die is opgebouwd uit eenvoudige mishandeling en zware mishandeling. In 2019 zijn er 286 incidenten mishandeling geregistreerd bij de politie. Ten opzichte van 2016 is dat een daling van circa 20%. Hierbij moet worden opgemerkt dat de zware mishandeling slechts een heel klein aandeel van deze registraties beslaat en dat de meldingen vooral betrekking hebben op minder ingrijpende incidenten. Onder de categorie mishandeling wordt vaak ook ruzie/twist (zonder vervolg), verbaal geweld of duw- en trekwerk geschaard. Deze subcategorie is hier echter afzonderlijk in een grafiek weergegeven. In tegenstelling tot de ontwikkeling bij de eerder genoemde mishandelingen, zien we hier een jaarlijkse stijging. We kunnen dan ook stellen dat het aantal mishandelingen (incl. ruzie/twist) nagenoeg gelijk is gebleven, doch dat de ernst van de incidenten is afgenomen.
- De indicator openlijk geweld betreft het openlijk in vereniging plegen van geweld tegen personen. Hierin zijn de laatste vier jaar nauwelijks verschillen te zien. Gemiddeld gaat het om 25 incidenten per jaar.

Vergelijking per 10.000 inwoners

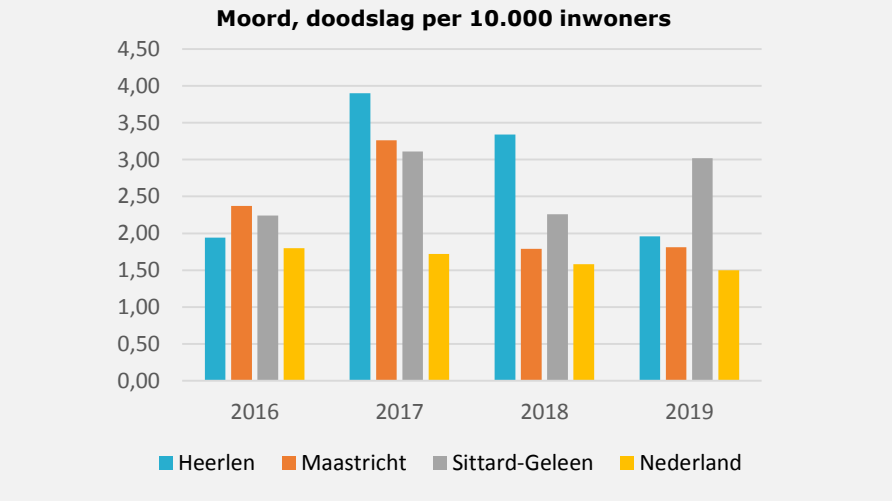

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Veiligheidshuis

- Aan het Veiligheidshuis Parkstad kan advies worden gevraagd bij casussen waarbij sprake is van huiselijk geweld. In de cijfers van het aantal consult- en adviesvragen bij het Veiligheidshuis Parkstad is een daling te zien. Deze daling is te verklaren doordat per 1 juli 2017 meldingen van huiselijk geweld bij Veilig Thuis worden gedaan.
- 90 mensen uit Heerlen kregen een persoonsgerichte aanpak en 11 daarvan een TOP X aanpak. Er is een afname te zien ten opzichte van 2016 voor beide aanpakken. De TOP X aanpak is een persoonsgerichte aanpak waarbij nog extra kortstondige intensieve inzet wordt gepleegd door de professionals aanvullend aan de persoonsgerichte aanpak.
- De uitstroomcijfers ex-gedetineerden in de gemeente Heerlen zijn hoog in vergelijking met de cijfers van Maastricht en Sittard, maar de aantallen blijven wel stabiel. De cijfers zijn daarnaast ook hoog vergeleken met de andere Parkstadgemeenten. Heerlen heeft een uitstroomaantal van boven de 200 ex-gedetineerden per jaar en de andere Parkstadstadgemeenten komen samen nog niet aan dit aantal. Er wordt altijd gekeken naar de laatst bekende persoonsgegevens in de gemeentelijke basisadministratie. Aan ex-gedetineerden wordt een vrijwillig hulptraject aangeboden gericht op de vijf leefgebieden.
- Het aantal BIJ (bestuurlijke informatie justitiabelen) casussen is stabiel. Dit zijn casussen waarbij sociale onrust wordt verwacht bij de terugkeer van een delinquent van een zwaar delict. De burgemeester wordt altijd op de hoogte gebracht van deze casussen. 2019 vergeleken met 2016 laat een lichte daling zien, maar 2017 en 2018 lieten een lichte stijging zien.

Huisverboden en Risicotaxatie-instrument huiselijk geweld (RiHG):

- In 2019 zijn twee huisverboden opgelegd aan plegers van huiselijk geweld. In geval van een huisverbod wordt een pleger tijdelijk de toegang tot zijn of haar woning verboden. Tevens mag er in die periode geen contact worden opgenomen met partners en/of kinderen. In vergelijking met 2016 is er in 2019 een terugloop te zien in het aantal opgelegde huisverboden. Gemeente, politie en Veilig Thuis gaan met elkaar in gesprek om de reden van deze afname te achterhalen. Ook wordt er gesproken over mogelijkheden om betrokken ketenpartners beter te informeren over de toepassing van de Wet tijdelijk huisverbod. Voorafgaand aan het opleggen van een huisverbod wordt er altijd een RiHG opgemaakt. Logischerwijs is hier dus ook sprake van een daling. Mogelijke aanvullende redenen zijn dat het opmaken van een RiHG zeer arbeidsintensief is en dat er in geval van huiselijk geweld eerst naar een andere oplossing wordt gezocht alvorens er een huisverbod wordt opgelegd.

RiHG

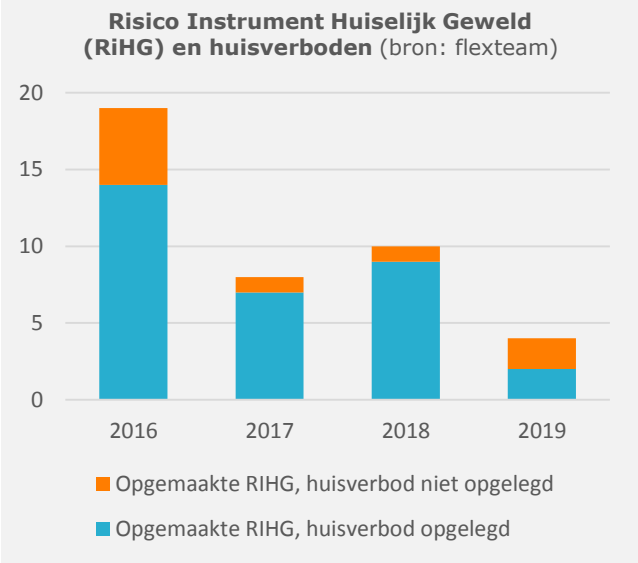

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Veilig Thuis

- Het aantal meldingen van huiselijk geweld dat gedaan wordt bij Veilig Thuis stijgt. Dat is een landelijke trend en wil niet perse zeggen dat er meer huiselijk geweld voorkomt. Het heeft te maken met een aantal redenen. Als eerste de aanscherping van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling op 1 januari 2019. Door de aanscherping van de meldcode dienen professionals altijd advies te vragen. Veilig Thuis heeft geïnvesteerd in korte lijnen tussen professionals waardoor ook meer gemeld wordt. Een laatste verklaring voor de stijging van het aantal meldingen is gelegen in het feit dat Veilig Thuis sinds 2017 de politiemeldingen ontvangt. Ongeveer 80% van alle meldingen in Heerlen zijn afkomstig van politiemeldingen over ouderenmishandeling, kindermishandeling en mishandeling in afhankelijkheidsrelatie. 2017 wijkt af qua aantallen, omdat per 1 juli 2017 de meldingen huiselijk geweld bij Veilig Thuis binnenkomen in plaats van bij het Veiligheidshuis zoals voorheen. Cijfers binnen de gemeente Heerlen zijn vergelijkbaar met de cijfers in Maastricht.
- Daarnaast werd tot 2018 onderscheid gemaakt tussen eenmalige adviezen en ondersteuning. Ondersteuning is twee of meerdere contacten in een adviesregistratie.

Huiselijk geweld

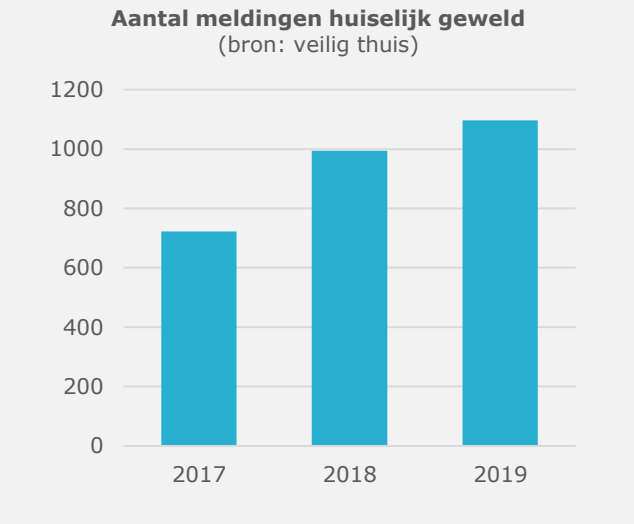

Thema subjectieve veiligheid

Indicatoren

Subjectieve veiligheid	Bron	2016	2017	2018	2019
Voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt, in %	parkstadmonitor		39		43
Voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt, in %	parkstadmonitor		6		7
Waardering voor politie, schaalscore	parkstadmonitor		4		3,9
Waardering voor boa's, schaalscore	parkstadmonitor		3,7		2,5

Cijfers Parkstadmonitor – buurten

	Voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt, in %		Voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt, in %		Waardering voor politie, schaalscore		Waardering voor boa's, schaalscore	
Buurten	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**	**2017**	**2019**
Maria Gewanden - Terschuren	39	33	5	6	3,8	4,4	4,1	3,4
Mariarade	26	39	1	4	3,0	2,7	3,2	2,5
Hoensbroek - De Dem	47	54	10	14	3,0	2,8	3,8	2,7
Nieuw Lotbroek	43	45	4	7	3,7	3,4	3,4	2,8
Vrieheide - De Stack	52	54	12	14	3,6	3,5	3,5	4,0
Heerlerheide - Passart	43	52	8	8	4,1	3,9	3,7	3,7
Heksenberg	37	40	3	4	4,5	4,3	4,4	3,9
Rennemig - Beersdal	51	48	6	6	4,0	3,5	3,5	2,5
Zeswegen - Nieuw Husken	41	45	9	8	4,3	4,4	4,1	3,4
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	45	50	4	10	4,2	4,4	4,2	4,3
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	48	55	11	9	3,6	4,3	3,0	3,0
Heerlen - Centrum	35	43	3	6	4,4	4,5	5,2	5,7
Eikenderveld	51	45	4	12	3,6	3,4	3,2	4,0
Welten - Benzenrade	27	21	2	1	4,8	4,7	3,6	3,8
Bekkerveld - Aarveld	35	34	4	5	3,8	4,4	3,5	3,2
Caumerveld - Douve Weien	22	22	2	1	5,1	4,7	3,7	3,3
Molenberg	31	35	4	3	4,2	3,1	3,9	3,1
Heerlerbaan - Centrum	26	47	3	6	3,8	3,4	2,3	2,4
Heerlerbaan - Schil	29	35	1	3	4,2	4,6	4,2	3,3
Heerlen totaal	**39**	**43**	**6**	**7**	**4,0**	**3,9**	**3,7**	**3,5**

Uitleg thema

Het 'veiligheidsgevoel' van bewoners in hun eigen woonbuurt: hoe vaak voelt men zich onveilig, welk rapportcijfer geeft men de veiligheid van de buurt? Het gaat hier om het 'generieke' veiligheidsgevoel, dus niet gekoppeld aan bijvoorbeeld het uitgaansgebied of een andere locatie binnen de gemeente.

Belangrijkste bevindingen

- 43% van de Heerlenaren voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Dit aandeel is in de afgelopen jaren licht gestegen. In 2017 gaf 37% van de Heerlenaren aan zich wel eens onveilig te voelen. Het onveiligheidsgevoel is hoog in Heerlen ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. Wanneer we dit echter bekijken over een langere periode (2001–2019) is een verbetering van het veiligheidsgevoel duidelijk zichtbaar. Dit heeft waarschijnlijk te maken met Operatie Hartslag. Uitschieters in deze verbetering zien we met name in de buurten Heerlen Centrum, GMS, Molenberg en Heerlerbaan Centrum. De onveiligheidsgevoelens zijn tussen 2017 en 2019 met name weer toegenomen in Heerlerbaan-Centrum (+21%) en Mariarade (+21%). Daartegenover staat dat de perceptie van veiligheid is toegenomen, in 2019 ten opzichte van 2017, in Maria Gewanden-Terschuren (-6%), Eikenderveld (-6%) en Welten-Benzenrade (-6%).
- Al een aantal jaar voelt 6 á 7% van de Heerlenaren zich vaak onveilig in de eigen buurt. In Heerlen-Noord voelen mensen zich vaker onveilig ten opzichte van mensen in Heerlen-Zuid. De onveiligheidsgevoelens in Vrieheide-De Stack, Hoensbroek-De Dem en Eikenderveld zijn opvallend hoog.

Thema subjectieve veiligheid (vervolg)

Redenen onveiligheidsgevoelens (Parkstadmonitor 2019)

	Top 3 redenen onveiligheidsgevoelens		
Buurten	**nr. 1**	**nr. 2**	**nr. 3**
Maria Gewanden - Terschuren	Inbraken	Overlast (hang)jongeren	Slechte verlichting
Mariarade	Inbraken	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast
Hoensbroek - De Dem	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Nieuw Lotbroek	Inbraken	Asociale mensen/ongure types	Overlast (hang)jongeren
Vrieheide - De Stack	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heerlerheide - Passart	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heksenberg	Overlast (hang)jongeren	Inbraken	Asociale mensen/ongure types
Rennemig - Beersdal	Overlast (hang)jongeren	Inbraken	Slechte verlichting
Zeswegen - Nieuw Husken	Slechte verlichting	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heerlen - Centrum	Drugsoverlast	Asociale mensen/ongure types	Overlast (hang)jongeren
Eikenderveld	Slechte verlichting	Drugsoverlast	Asociale mensen/ongure types
Welten - Benzenrade	Inbraken	Asociale mensen/ongure types	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Bekkerveld - Aarveld	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Caumerveld - Douve Weien	Inbraken	Asociale mensen/ongure types	Slechte verlichting
Molenberg	Drugsoverlast	Asociale mensen/ongure types	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heerlerbaan - Centrum	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types	Drugsoverlast
Heerlerbaan - Schil	Inbraken	Overlast (hang)jongeren	Slechte verlichting (m.n. in park)
Heerlen totaal			

Meest genoemde redenen onveiligheidsgevoelens

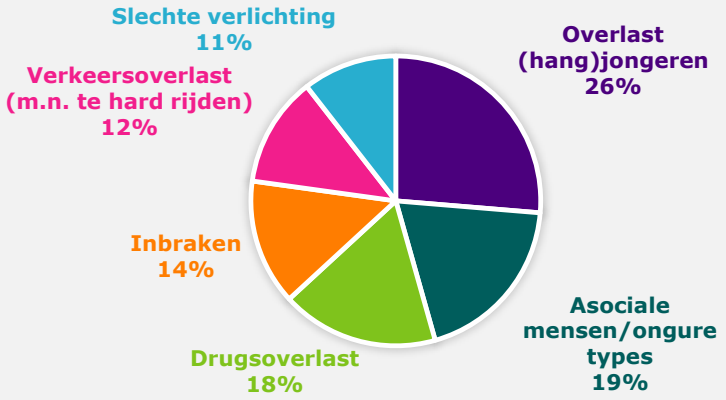

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- De drie meest genoemde redenen die een gevoel van onveiligheid veroorzaken zijn (hang)jongeren, asociaal gedrag en drugsoverlast. Uit het burgeronderzoek blijkt dat in 2019 26% van de Heerlenaren zich onveilig voelt in de eigen buurt door overlast van (hang)jongeren. Bijna een vijfde van de inwoners beschouwt asociale mensen/ ongure types als veroorzakers van een onveilig gevoel. De derde meest genoemde reden waardoor mensen zich onveilig voelen, is drugsoverlast. Naast deze top drie worden ook inbraken, verkeersoverlast (en dan met name het te hard rijden) en slechte verlichting in de buurt genoemd als redenen waarom men zich niet veilig voelt. Per buurt zijn deze redenen uitgesplitst en in kaart gebracht.

Thema subjectieve veiligheid (vervolg)

Waardering politie in Parkstad

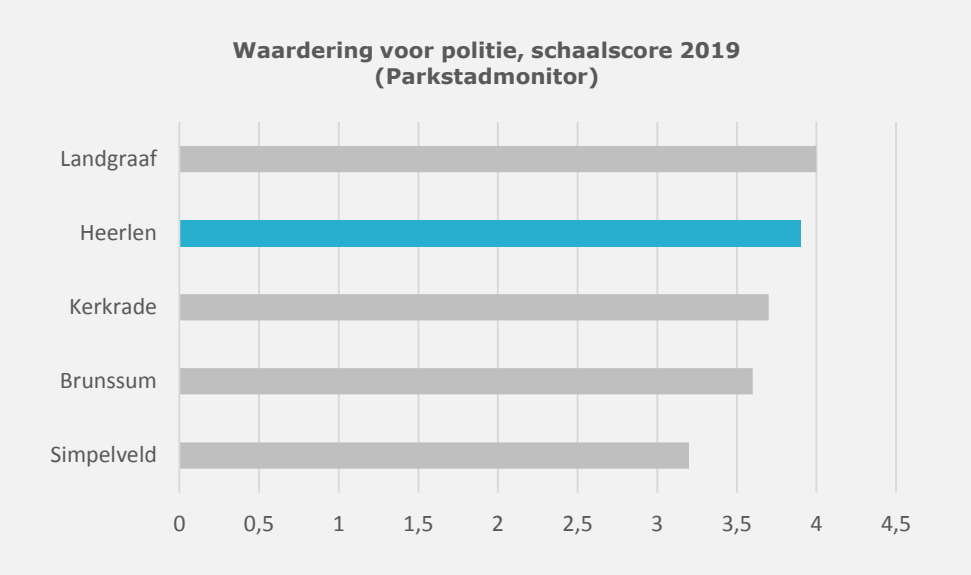

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- Heerlenaren zijn niet tevreden over het functioneren van de politie en gemeentelijke handhavers, de boa's. In 2019 waardeerde Heerlenaren het optreden van de politie met een gemiddelde van 3,9 op een schaal van 0 tot 10. Deze waardering is nagenoeg gelijk aan de waardering in 2017 (4,0). Hiermee kan geconstateerd worden dat de waardering van politie in alle Heerlense buurten laag is. Deze lage Heerlense score is echter nog relatief gunstig in vergelijking met andere Parkstadgemeenten. Bijna de helft van de Heerlenaren is van mening dat de politie te weinig te zien is in de buurt (51%) en de politie weinig uit de auto komt (45%). Op buurtniveau valt op dat in 2019 met name de respondenten van Maria Gewanden-Terschuren (+0,6), MSP (+0,7) en Bekkerveld Aarveld (+0,6) de politie meer zijn gaan waarderen ten opzichte van 2017. In Molenberg is de waardering afgenomen van 4,2 naar 3,1.
- In 2019 bedraagt de waardering voor de gemeentelijke handhavers (boa's) gemiddeld een 3,5 en is daarmee 0,2 lager dan de waardering in 2017, maar ook lager dan de waardering voor de politie in Heerlen. De scores van de afzonderlijke buurten variëren van een 2,4 in Heerlerbaan-Centrum tot een 5,7 in Heerlen-Centrum. Geconstateerd kan worden dat de waardering over de gemeentelijke handhavers in absolute zin in alle buurten relatief laag is. Bijna de helft van de respondenten (48%) vindt dat gemeentelijke handhavers onvoldoende zichtbaar zijn in de buurt. Vier op de tien respondenten mist gemeentelijke handhavers in de buurt en een iets kleiner aandeel (31%) voelt zich niet veiliger door hen.

Veiligheidsveld 1
Veilige woon- en leefomgeving

Samenvatting en aandachtspunten

Dit veiligheidsveld heeft betrekking op de veiligheid en leefbaarheid van de 'alledaagse' woon- en leefomgeving van burgers, ofwel: de veiligheid en leefbaarheid in de buurt, straat, tussen buren etc. Deze veiligheid en leefbaarheid kunnen in het gedrang komen door aantastingen van sociale kwaliteit (woonoverlast, drugs- en alcoholoverlast etc.), aantastingen van fysieke kwaliteit (onder andere vernieling en verloedering) en door veelvoorkomende criminaliteit en high impact crimes (woninginbraak, diefstallen, bedreigingen etc.). In dit thema hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) sociale kwaliteit; (2) fysieke kwaliteit; (3) objectieve veiligheid en (4) subjectieve veiligheid. Thema's die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn de verschillende vormen van overlast en dan vooral de verwarde personen en drugs- en alcoholoverlast, maar ook verloedering, de vermogens- en geweldsdelicten en het hoge onveiligheidsgevoel.

Thema sociale kwaliteit

Mate van overlast

Er is een stijging waar te nemen in de mate van overlast op allerlei terreinen terwijl er minder high impact crimes geregistreerd worden. Er is een verschuiving waar te nemen van minder high impact crimes naar meer geregistreerde overlast. Vooral de overlast door een verward/overspannen persoon valt hierin op. Het is een landelijk fenomeen en in de cijfers per 10.000 inwoners is te zien dat Heerlen hoog scoort. Het speelt de laatste jaren vooral in Heerlen-Centrum bij Dag- en Nachtopvang de Klomp. In verband met verhuizing van de dag- en nachtopvang dient hier de komende tijd extra aandacht voor te zijn.

Overlast van verwarde personen hangt nauw samen met meldingen overlast van zwervers en drugs- en alcoholoverlast. Dit omdat de verschijningsvormen van deze overlastvormen vaak overeenkomsten vertonen. In de subjectieve cijfers zien we ook terug dat er een stijging is in het procentuele aantal mensen die aangeven vaak last te ervaren van dronken mensen op straat en drugsoverlast. Naast deze overlastvormen is de burenoverlast ook een aandachtspunt. Het gaat daarbij om ruzies tussen buren en over huiselijke twist. Ten opzichte van 2016 is het aantal meldingen licht gedaald, maar we zien in 2019 weer een toename vergeleken met voorgaande jaren 2017 en 2018.

Thema fysieke kwaliteit

Verloedering

De perceptie van verloedering in de eigen buurt onder Heerlenaren stijgt. Dit is een ontwikkeling die al een aantal jaren doorzet in de cijfers. Met een schaalscore van 4,9 in 2019 geven burgers aan dat zij veel verloedering ervaren. Rommel op straat en hondenpoep zijn de meest genoemde voorkomende problemen in de buurt. De stijging in de ervaring van verloedering kan te maken hebben met dat we als gemeente op bepaalde onderdelen minder inzet plegen ten opzichte van de voorgaande jaren. Bewoners van buurten in Heerlen-Zuid zijn positiever over de mate van verloedering in hun eigen buurt ten opzichte van respondenten in Heerlen-Noord. Met verloedering hangt ook het aantal vernielingen samen. Ten opzichte van 2016 zien we in 2019 een daling in het aantal geregistreerde vernielingen. Het aantal blijft echter hoog en heeft vooral betrekking op vernielingen aan en van auto's en aan objecten in de openbare ruimte.

Thema objectieve veiligheid

High Impact Crimes

Het totale aantal meldingen behorende tot de high-impact criminaliteit neemt al een aantal jaren achter elkaar af. De perceptie van burgers over de aanwezigheid van verschillende vormen van high impact crimes neemt daarentegen nog niet af en stijgt in sommige gevallen.

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

18% van de Heerlenaren geeft aan slachtoffer te zijn geweest van een misdrijf. Ten opzichte van 2013 is dit een goede afname, omdat destijds het percentage gemiddeld 35% was. 2019 in vergelijking met 2017 laat wel een lichte stijging zien met 2 procentpunten.

Vermogensdelicten

De vermogensdelicten laten over het algemeen een flinke daling zien. In 2019 bedraagt de gemiddelde schaalscore voor buurtgerelateerde vermogensdelicten 4,2 op een schaal van 0 tot 10. Er is een daling van 25% van het aantal woninginbraken wanneer de geregistreerde aantallen van 2019 worden vergeleken met 2016. De afgelopen jaren zijn in de buurten preventieve activiteiten georganiseerd om woning- en schuur/garage inbraken te voorkomen en mensen bewust te maken van mogelijke risico's. Het aantal woninginbraken per 10.000 inwoners neemt ook af, maar blijft hoger dan het Nederlandse gemiddelde. Het subjectieve gevoel van dat woninginbraken vaak voorkomen in de buurt daalt nog niet. Net als bij de woningbraken laten ook de verschillende vormen van diefstallen dalingen zien in het aantal geregistreerde incidenten.

Geweldsmisdrijven

De indicator mishandeling moet goed worden geduid. Onder mishandeling worden vooral ruzie/twist (zonder gevolg), verbaal geweld of duw- en trekwerk geregistreerd. Zware mishandeling is hier een heel klein onderdeel van. Ten opzichte van 2016 zien we een afname qua aantal incidenten. De afgelopen jaren zijn de misdrijven met betrekking tot straatroof en overval nagenoeg gelijk gebleven.

Huiselijk geweld

Het aantal meldingen over huiselijk geweld bij Veilig Thuis stijgt. Dat wil niet direct zeggen dat er meer huiselijk geweld voorkomt. Door aanscherping van de meldcode dienen professionals altijd advies te vragen. Daarnaast is geïnvesteerd in korte lijnen tussen professionals waardoor meer gemeld wordt. Met partners wordt gesproken om elkaar beter te informeren over de toepassing van de Wet tijdelijk huisverbod.

Thema subjectieve veiligheid

Onveiligheidsgevoelens

In de buurtveiligheidsplannen worden de objectieve cijfers naast de subjectieve cijfers per buurt bekeken. Gekeken naar de cijfers vanaf 2001 zijn mensen zich steeds veiliger gaan voelen. Echter blijft het onveiligheidsgevoel in Heerlen hoog en is in 2019 gestegen ten opzichte van 2017. 43% van de Heerlenaren voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt en 7% voelt zich vaak onveilig. Burgers in de buurten behorende tot Heerlen-Noord voelen zich vaker onveilig in vergelijking met Heerlen-Zuid. De onveiligheidsgevoelens in Hoensbroek-de Dem en Vrieheide-de Stack zijn het hoogst in Heerlen. Jeugdoverlast, asociale/ongure types en drugsoverlast zijn de meest genoemde redenen waarom mensen zich onveilig voelen. De onveiligheidsgevoelens en onderliggende redenen krijgen een prominente plek in de op te stellen buurtveiligheidsplannen.

Ontevredenheid inzet boa's en politie

Burgers zijn ontevreden over het functioneren van de politie en de boa's. Heerlenaren waarderen het optreden van politie met een gemiddelde van 3,9 op een schaal van 0 tot 10. Heerlenaren geven aan dat ze vinden dat politie te weinig zichtbaar is in de buurt en te weinig uit de auto komt wanneer zij door de buurt rijden. Burgers waarderen het optreden van boa's met een gemiddelde van 3,5. Net als bij de politie geven respondenten aan dat ze de boa's onvoldoende zichtbaar vinden in hun eigen buurt.

Veiligheidsveld 2

Bedrijvigheid en veiligheid

Thema’s:

Veilig winkelgebied

Veilige bedrijventerreinen

Veilig uitgaan

Veilige evenementen

Gemeente **Heerlen**

Thema veilig winkelgebied

Indicatoren

Veilig winkelgebied	Bron	2016	2017	2018	2019
Winkeldiefstal	politie	336	278	346	263
Winkelinbraak	politie	22	17	10	25

Belangrijkste bevindingen

- In 2019 zijn er in Heerlen 263 winkeldiefstallen en 25 winkelinbraken bij de politie geregistreerd. Voor winkeldiefstallen geldt dat het aantal lager is dan in 2018, zijnde 346 geregistreerde winkeldiefstallen. Het aantal bij de politie geregistreerde winkelinbraken is in 2019 meer dan verdubbeld ten opzichte van 2018. In 2018 was sprake van 10 winkelinbraken en in 2019 van 25 geregistreerde gevallen.
- In de wintermaanden wordt elk jaar een stijging in het aantal winkeldiefstallen waargenomen terwijl in de zomermaanden een lager aantal geregistreerd wordt. De meeste winkeldiefstallen en winkelinbraken vinden plaats in Heerlen-Centrum. Hier zijn dan ook de meeste winkelverkooppunten gevestigd. Desalniettemin is er een sterke daling te zien. Dit kan het gevolg zijn van de introductie van een app onder winkeliers die een signaleringsfunctie heeft.

Uitleg thema

In winkelgebied kunnen zich verschillende vormen van onveiligheid voordoen. Het gaat bijvoorbeeld om winkeldiefstal, zakkenrollerij en overvallen maar ook om jongerenoverlast, vernielingen, fietsen en bromfietsen in voetgangersgebied en de mate van brandveiligheid van de winkelpanden. Daarnaast kunnen zwerfvuil en andere tekenen van verloedering tot subjectieve onveiligheid leiden.

Cijfers Heerlen

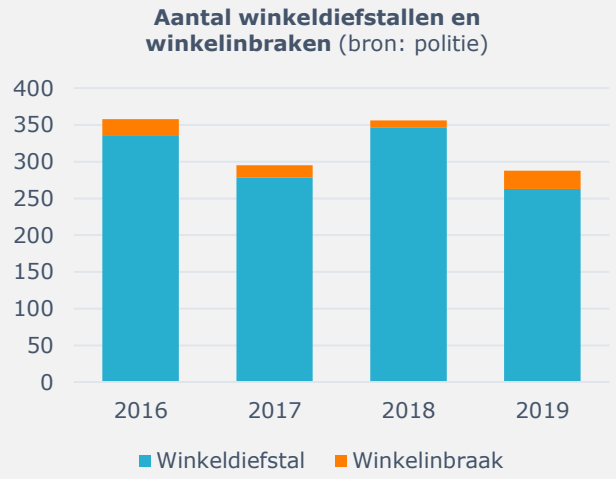

Thema veilige bedrijventerreinen

Indicatoren

Veilige bedrijventerreinen	Bron	2016	2017	2018	2019
Overval in bedrijven	politie	10	4	7	5
Meldingen inbraken/diefstallen uit bedrijven en instellingen	politie	234	145	104	134
HAP controles in Heerlen	#HAP-team	x	x	x	1411

Belangrijkste bevindingen

- In 2019 hebben er in Heerlen 5 overvallen in bedrijven plaatsgevonden en 134 diefstallen en inbraken in bedrijven, kantoren en andere instellingen. Ten opzichte van 2016 zijn deze aantallen gedaald, maar ten opzichte van referentiegemeenten scoort Heerlen hoger. Vooral in 2018 is voor diefstallen en overvallen in bedrijven, kantoren en andere instellingen een sterke daling waar te nemen ten opzichte van de jaren 2016 en 2017. In 2019 is er echter sprake van een stijging ten opzichte van 2018 en dan met name op industriegebied de Beitel en in de buurt Welten-Benzenrade.
- In 2019 is onder andere in de gemeente Heerlen het project Hennep Aanpak Parkstad (HAP) van start gegaan. Op grote schaal worden loodsen, containers, bedrijfsgebouwen en opslagplaatsen gecontroleerd op aanwezigheid van illegale hennepplantages ofwel de aanwezigheid van een drugslab. Doel is alle (bedrijfs)gebouwen te controleren die redelijkerwijs geschikt zijn voor ondermijnende hennepteelt en hiermee ook een afschrikkende werking te hebben. Ook is het niet de politie, maar zijn het de gemeenten die de panden controleren. Daarbij bekijken de handhavers of de verschillende locaties (loodsen, bedrijfsgebouwen, etc.) conform het bestemmingsplan in gebruik zijn. In totaal zijn in 2019 1411 (bedrijfs)gebouwen gecontroleerd.

Uitleg thema

Onveiligheid op bedrijventerreinen kent zowel sociale als fysieke aspecten: bedrijfsinbraak, diefstal, overvallen en vernieling aan de ene kant en aan de andere kant inrichting en onderhoud van de terreinen, verkeersveiligheid en brandveiligheid. Ook kunnen zich illegale bewoning en drugsdelicten als hennepplantages voordoen (NB: 'externe veiligheid' ofwel veiligheid rond inrichtingen waarin gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt, is onderdeel van veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid).

Cijfers Heerlen

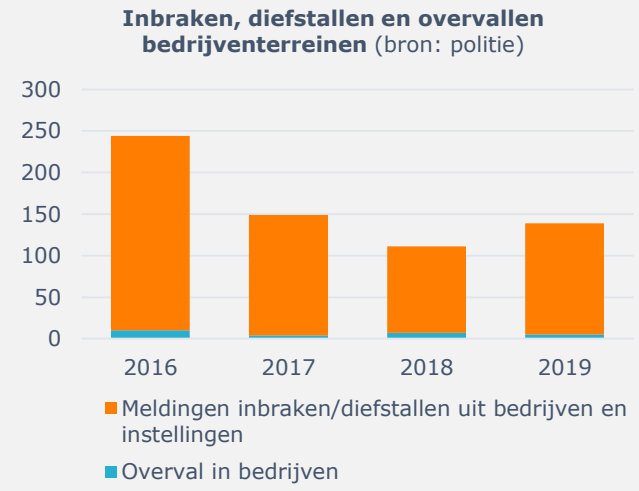

Thema veilig uitgaan

Indicatoren

Veilige uitgaan	Bron	2016	2017	2018	2019
Afgelopen 12 maanden altijd of vaak onveilig gevoeld tijdens uitgaansuren, in %	burgeronderzoek		8		9
Afgelopen 12 maanden soms wel / soms niet onveilig gevoeld tijdens uitgaansuren, in %	burgeronderzoek		25		25

Belangrijkste bevindingen

- 9% van de respondenten geeft aan zich vaak of altijd onveilig te voelen tijdens de uitgaansuren in Heerlen-Centrum. Van de respondenten die weleens uitgaan in Heerlen-Centrum heeft bijna vier op de tien (37%) zich de afgelopen 12 maanden nooit onveilig gevoeld tijdens de uitgaans-uren en bijna drie op de tien (29%) heeft zelden het gevoel van onveiligheid ervaren.
- Met name verlichting op straat en toezicht van de politie blijken per saldo een sterk positief effect op het veiligheidsgevoel te hebben. Burgers geven aan dat toezicht van portiers van de cafés voor een kleiner deel bijdraagt aan verbetering van veiligheidsgevoel tijdens uitgaansuren in het centrum. Het toezicht van de gemeentelijke handhavers heeft relatief het minste effect op de verandering in de veiligheidsgevoelens.
- Van december 2018 tot december 2019 heeft de proef vrijlaten openingstijden voor de 'natte' horeca in Heerlen-Centrum plaatsgevonden. Uit de evaluatie bleek dat de deelnemende horecabedrijven aangaven dat de proef, mogelijkheid tot vrije uitloop van klanten, zorgt voor minder spanning bij bezoekers en horecapersoneel. Tijdens de proef waren buurtbewoners actief betrokken om de mate van overlast te analyseren en bij de evaluatie bleek dat bewoners geen toename hebben ervaren van overlast van uitgaanspubliek. Politie en handhaving gaven aan zeer tevreden te zijn over de proef. Het aantal incidenten in deze periode waren verminderd ten opzichte van het jaar ervoor. Met de proef werd voorkomen dat grote groepen tegelijkertijd op straat belanden waardoor spanningen afnemen en een minder explosieve sfeer ontstaat. Als gevolg van de pilot is de proef bestendigd door de sluitingstijdenregeling structureel vast te stellen in de APV.

Uitleg thema

Uitgaansvoorzieningen hebben enerzijds een positief effect op de veiligheid: het culturele en sociale klimaat varen er wel bij. Ook zijn er economische voordelen. Maar er kunnen zich ook veiligheidsproblemen rond uitgaansvoorzieningen voordoen, zoals geweld, overlast en vernielingen (eventueel vernielingen rond de zgn. (s)looproutes).

Effect maatregelen

Effect maatregel op veiligheidsgevoel	Sterke verbetering	Kleine verbetering	Geen invloed	Kleine verslechtering	Sterke verslechtering
Toezicht politie draagt bij aan veiligheidsgevoel tijdens uitgaansuren in het centrum	31%	30%	31%	4%	3%
Toezicht boa's draagt bij aan veiligheids gevoel tijdens uitgaansuren in het centrum	17%	30%	46%	5%	4%
Toezicht portiers van de cafés e.d. draagt bij aan veiligheidsgevoel tijdens uitgaansuren in het centrum	18%	36%	39%	4%	2%
Verlichting op straat draagt bij aan veiligheidsgevoel tijdens uitgaansuren in het centrum	39%	37%	20%	2%	2%

Effect maatregelen

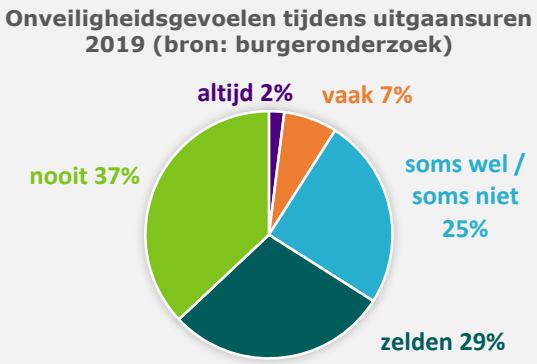

Thema veilige evenementen

Indicatoren

Veilige evenementen	Bron	2016	2017	2018	2019
Klachten overlast evenementen	team handhaving	15	15	7	15

Belangrijkste bevindingen

- Bij bureau handhaving komen per jaar circa 15 klachten binnen met betrekking tot geluidsoverlast gedurende evenementen. Jaarlijks worden er bij ongeveer 22 grote evenementen preventieve controles uitgevoerd om klachten te voorkomen en veiligheidsrisico's uit te sluiten. Het aantal klachten bij deze 22 grote evenementen vallen buiten bovenstaande jaarlijkse aantallen (van 15). In 2018 waren dit 22 klachten en in 2019 24 klachten. Bij grote evenementen zijn de specifieke horeca boa's altijd betrokken. Klachten worden gelijk gecommuniceerd richting boa's zodat er direct ingegrepen kan worden.
- In de categorie grote evenementen, met bezoekersaantallen tussen de 10.000 en 100.000 bezoekers, heeft Heerlen ongeveer negen jaarlijks terugkerende evenementen. Braderie Hoensbroek is het grootste evenement dat al jarenlang in Heerlen wordt georganiseerd met een bezoekersaantal van 100.000 bezoekers. Daarnaast trekt Cultura Nova jaarlijks 60.000 bezoekers. In de categorie evenementen met 30.000 bezoekers hebben we de sportevenementen Raboronde en Limburgs Mooiste. Het winterse evenement Wintertijd en het carnavals paviljoen van de Winkbülle kennen 20.000 bezoekers. Rond de 10.000 personen bezoeken evenementen als Parkcity Live, Corio Tropical en de grote optocht van de Winkbulle. Onder de 10.000 bezoekers kent Heerlen ongeveer 10 evenementen die jaarlijks terugkeren zoals onder andere het Oktoberfest, IBE en Oad op nuj. Wanneer er wordt gekeken naar de jaarlijks terugkerende evenementen boven de 5.000 bezoekers, kennen deze evenementen een totaal aantal van 337.000 bezoekers.

Uitleg thema

Evenementen, zeker de grootschalige, kunnen behoorlijke veiligheidsrisico's opleveren. Het is aan de organisator voorwaarden voor de veiligheid te realiseren en aan de gemeente om de juiste voorwaarden te stellen en die te handhaven. De risico's zijn met name gelegen in geweld, overlast, vernieling, brandveiligheid en crisisbeheersing. Daarnaast zijn er mogelijke dwarsverbanden met externe veiligheid (evenementenlocaties nabij EV-inrichtingen) en aanpak georganiseerde criminaliteit.

Grote evenementen in Heerlen

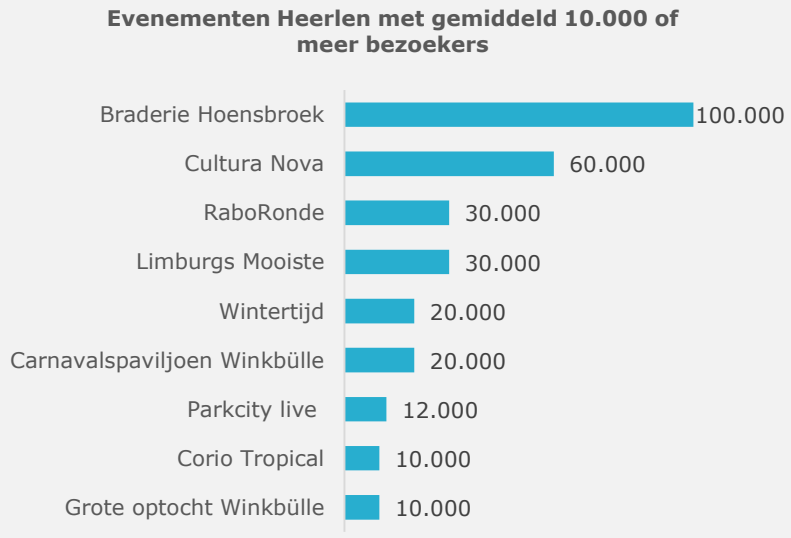

Veiligheidsveld 2
Bedrijvigheid en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

Dit veiligheidsveld heeft betrekking op aantastingen van de veiligheid 'op en rond' winkelgebied, bedrijventerreinen, uitgaan en evenementen. In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) veilig winkelgebied; (2) veilige bedrijventerreinen; (3) veilig uitgaan en (4) veilige evenementen. Thema's die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn toename winkelinbraak en positieve ontwikkelingen met betrekking tot het uitgaansgebied in Heerlen-Centrum.

Thema's veilig winkelgebied en veilige bedrijventerreinen

Winkeldiefstal

Er is een sterke daling te zien in het aantal winkeldiefstallen. De meeste geregistreerde winkeldiefstallen vinden plaats in Heerlen-Centrum waar de meeste winkels zich bevinden. De afname kan het gevolg zijn van gebruik van een app met een signaleringsfunctie onder winkeliers.

Winkelinbraken

Het aantal winkelinbraken is in 2019 enorm toegenomen ten opzichte van 2018. Het aantal meldingen inbraken/diefstallen uit bedrijven en instellingen is ook ten opzichte van 2018 toegenomen, maar echter vergeleken met 2016 afgenomen. De stijging van 2019 heeft te maken met een stijging van het aantal diefstallen en inbraken op industriegebied de Beitel en in de buurt Welten-Benzenrade. Deze ontwikkeling moet nauw in de gaten worden gehouden en overwogen moet worden of oprichting van een KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) een preventieve en signalerende werking kan hebben om bedrijventerreinen nog veiliger te krijgen.

Thema veilig uitgaan

Veiligheid tijdens uitgaan

Van december 2018 tot december 2019 heeft de proef vrijlaten openingstijden voor de uitgaansgelegenheden in het centrum plaatsgevonden. Na evaluatie van de proef is besloten om de sluitingstijden regeling structureel in de APV vast te leggen. 9% van de respondenten geeft aan zich vaak onveilig te voelen tijdens uitgaansuren. Veiligheidsgevoelens kunnen verbeterd worden door het aanbrengen van meer verlichting op straat en te zorgen dat politie zichtbaarder is in het centrum. Burgers geven namelijk aan dat dit een positief effect heeft op hun veiligheidsgevoel tijdens uitgaansuren.

Thema veilige evenementen

Veilige evenementen

Heerlen kent een groot aantal grote evenementen waarbij de bezoekersaantallen variëren van 10.000 tot 100.000 bezoekers. Er wordt nieuw evenementenbeleid ontwikkeld waarbij het onderdeel veiligheid nadrukkelijk wordt meegenomen.

Veiligheidsveld 3

Jeugd en veiligheid

Thema’s:

Jeugdoverlast

Jeugdcriminaliteit / individuele probleemjongeren

Jeugd, alcohol en drugs

Veilig in en om de school

Gemeente **Heerlen**

Thema jeugdoverlast

Indicatoren

Jeugdoverlast	Bron	2016	2017	2018	2019
Melding jeugdoverlast	politie	496	612	431	499
Overlast jongeren komt vaak voor in de buurt, in %	parkstadmonitor		17		18
Totaal aantal doorverwijzingen HALT	HALT	65	103	103	89
Resultaat van HALT interventie	HALT				
HALT verwijzingen per 1.000 jongeren	HALT	12,65	20,73	20,65	18,19
Vuurwerk	HALT	*2,34*	*4,30*	*4,21*	*3,68*
Schoolverzuim	HALT	*1,36*	*2,15*	*1,60*	*2,04*
Overig	HALT	*8,95*	*14,28*	*14,84*	*12,47*

Belangrijkste bevindingen

In 2019 zijn er in totaal 499 meldingen jeugdoverlast geregistreerd bij de politie. Wanneer het aantal meldingen over een langere periode wordt bekeken, kan worden geconcludeerd dat jeugdoverlast nog altijd hoog is, maar ten opzichte van 2012 is afgenomen. In de registraties jeugdoverlast per maand zien we dat in de koudere, donkerdere wintermaanden minder jeugdoverlast wordt geregistreerd. In Hoensbroek- de Dem, Heerlen Centrum, Heerlerheide-Passart en MSP zijn de laatste jaren de meeste meldingen overlast jeugd geregistreerd. Jeugdoverlast is een veel voorkomend probleem in Heerlen waar veel bewoners last van ervaren. Heerlenaren geven aan dat ze door de jaren heen meer overlast van jongeren zijn gaan ervaren in de eigen buurt (14% in 2013 ten opzichte van 18% in 2019). Vooral in Heerlerheide-Passart is in 2019 een enorme stijging te zien ten opzichte van de voorgaande jaren. Daarnaast scoren Hoensbroek-De Dem, Vrieheide-De Stack, Heksenberg, GMS, MSP en Heerlen-centrum hoger qua ervaren jeugdoverlast ten opzichte van het Heerlens gemiddelde. Dit subjectieve gevoel van bewoners in Heerlen wordt ook bevestigd door het hoge aantal politiemeldingen in deze buurten. Opvallend is dat in Bekkerveld in 2017 en 2019 relatief veel overlast van jeugd wordt ervaren. Het subjectieve gevoel van bewoners in deze buurt wordt onderbouwd met de politiemeldingen in deze buurten. Als buurt in Heerlen-Zuid worden hier ook relatief veel meldingen geregistreerd ten opzichte van andere buurten in Heerlen-Zuid.

Uitleg thema

Dit thema heeft betrekking op overlast van jongeren, vaak in groepsverband. Het kan gaan om 'mildere' vormen van overlast maar ook om zwaardere vormen ('echte' overlastgevende groepen). Het uit zich bijvoorbeeld door geluidsoverlast, intimiderend aanwezig zijn, zwerfvuil achterlaten en soms ook om vernielingen en andere vormen van kleine criminaliteit. Kenmerkend voor de minder zware groepen is dat ze in principe goed aanspreekbaar/corrigeerbaar zijn door de omgeving. Bij de zwaardere vormen is er meer 'eigen systeem' (hiërarchie) in de groepen en zijn ze lastiger te corrigeren. Ook is er veelal (lichte) criminaliteit in het spel.

Cijfers Parkstadmonitor – buurten

	Overlast jongeren komt vaak voor in de buurt, in %	
Buurten	**2017**	**2019**
Maria Gewanden - Terschuren	14	9
Mariarade	10	13
Hoensbroek - De Dem	19	22
Nieuw Lotbroek	8	9
Vrieheide - De Stack	21	25
Heerlerheide - Passart	24	41
Heksenberg	19	22
Rennemig - Beersdal	21	13
Zeswegen - Nieuw Husken	18	16
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	19	20
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	33	25
Heerlen - Centrum	19	23
Eikenderveld	18	15
Welten - Benzenrade	10	3
Bekkerveld - Aarveld	17	17
Caumerveld - Douve Weien	9	2
Molenberg	9	15
Heerlerbaan - Centrum	19	18
Heerlerbaan - Schil	6	9
Heerlen totaal	**17**	**18**

Thema jeugdoverlast

Jeugdoverlast 2016 t/m 2019 per buurt resp. per maand

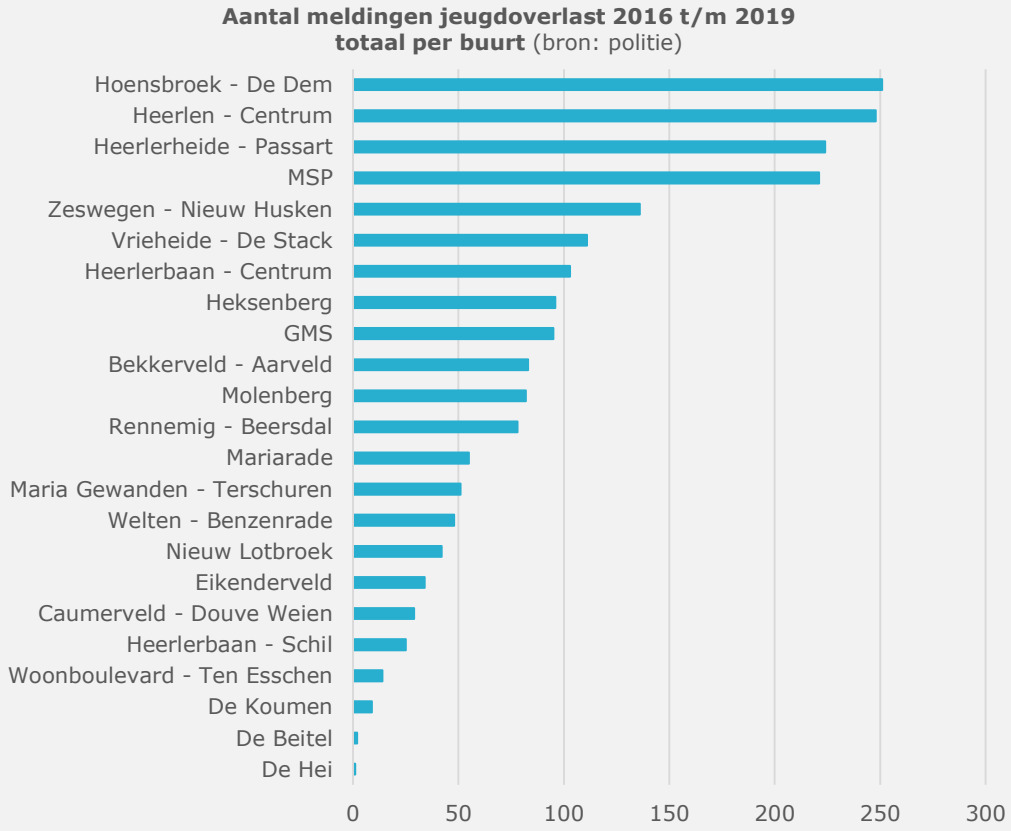

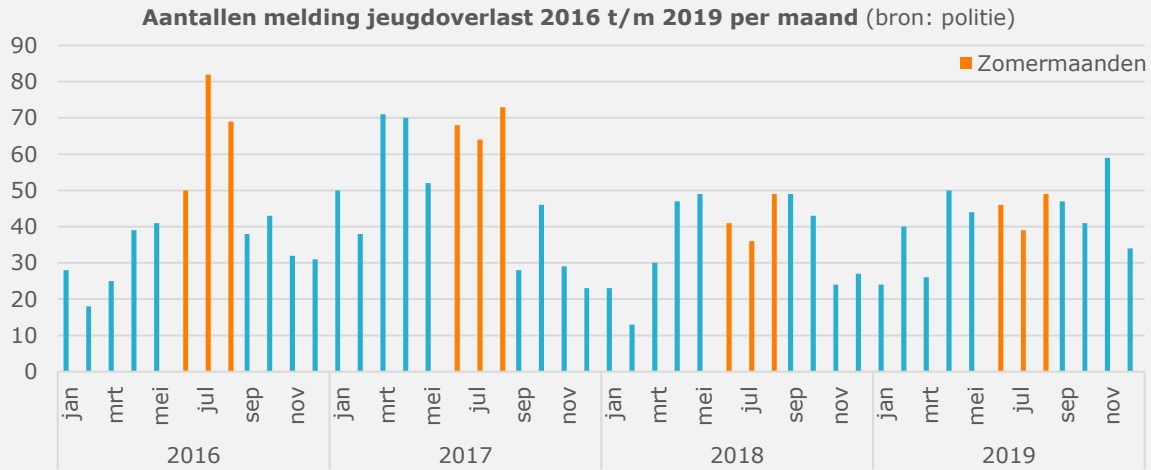

Jeugdoverlast Heerlen vanaf 2011

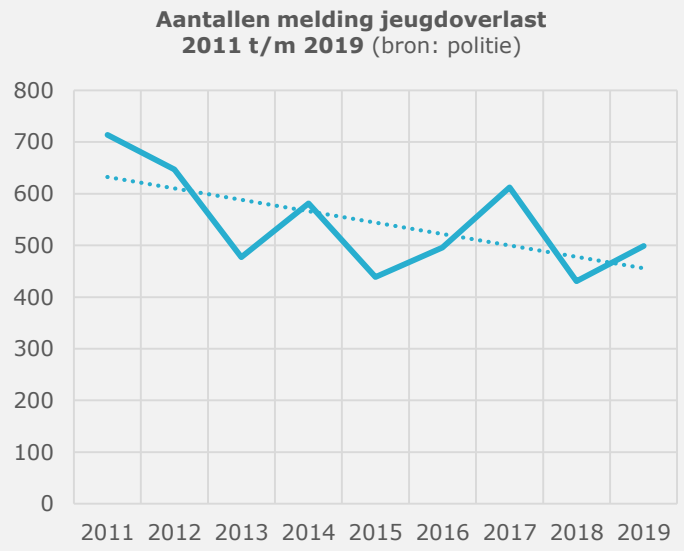

Vergelijking per 10.000 inwoners

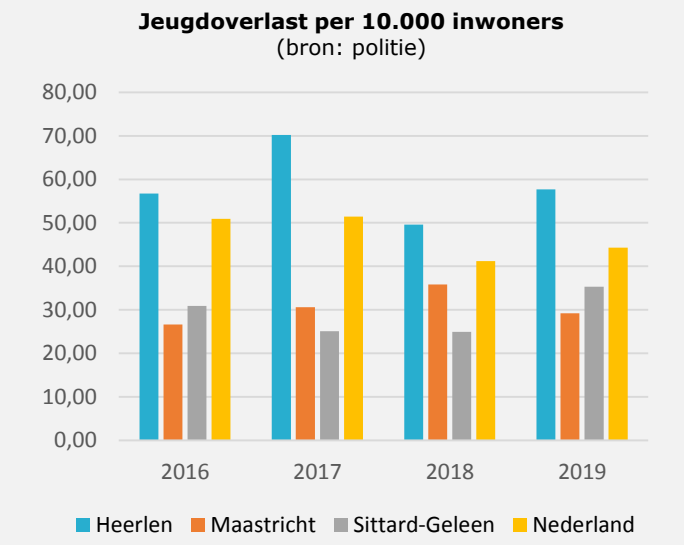

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

HALT

- Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door politie, handhaving of leerplichtambtenaren naar HALT verwezen voor een passende HALT-straf. De HALT-straf bestaat uit gesprekken met jongeren en ouders, leeropdrachten, herstel of excuus en eventueel schadebemiddeling en een werkopdracht. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan zonder dat zij in aanraking komen met Justitie. In 2019 zijn er 89 jongeren uit Heerlen doorverwezen naar HALT. Dat zijn 18,8 jongeren per 1000 jongeren. In 2019 zijn er in totaal in Nederland 15.752 jongeren doorverwezen naar HALT. Omgerekend zijn dit 13,3 jongeren per 1000 jongeren. Het aantal doorverwijzingen in Heerlen per 1000 jongeren ligt iets hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Echter is ten opzichte van 2017 en 2018 een daling in het aantal doorverwijzingen in Heerlen te zien.

HALT-verwijzingen - categorieën

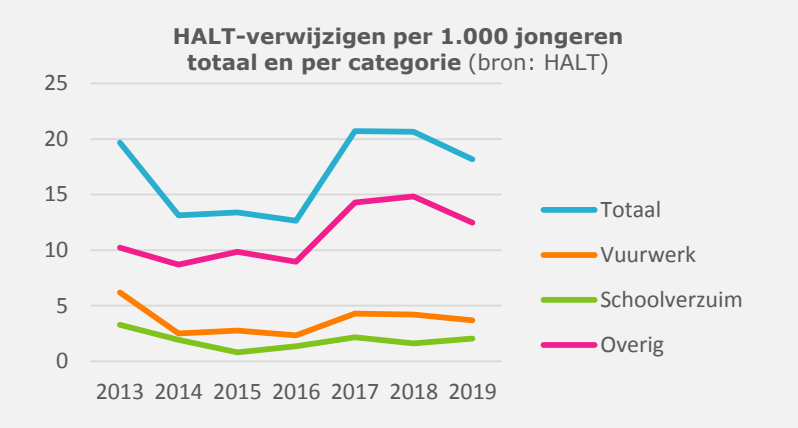

- In 2019 is het aantal HALT-verwijzingen landelijk met ruim 11% gestegen. Van 14.419 jongeren in 2018 naar 16.088 jongeren in 2019. De stijging van het aantal jongeren dat naar HALT is verwezen, is deels te verklaren doordat de officier van justitie steeds vaker gebruik maakt van de bevoegdheid om te kiezen voor de HALT-aanpak in plaats van het jeugdstrafrecht. Daarnaast zorgt ook de inzet van boa's voor een toename van het aantal HALT-zaken. Boa's kunnen op structurele basis minderjarige jongeren doorverwijzen naar HALT voor het in het bezit hebben van drank en openbare dronkenschap door middel van het HALT loket. Voor provincie Limburg liep eveneens een pilot waarbij boa's in 2018 en 2019 de bevoegdheid hadden om jongeren door te verwijzen naar HALT voor ID-fraude en baldadigheid.
- Een stijging in het aantal doorverwijzingen betekent niet dat de Heerlense jeugd crimineler is geworden. Het heeft vooral te maken met de verbeterde samenwerking tussen de partijen waardoor meer en beter wordt doorverwezen. Onder de doorverwezen jongeren is te zien dat het vooral om jongens gaat in plaats van meisjes. De leeftijdscategorie 14, 15, 16-arigen komt relatief gezien het meest in aanraking met HALT.
- Het aantal negatieve afrondingen blijft constant. Negatieve afronding betekent dat de jeugdcasus wordt teruggeleid naar justitie, omdat de jongere bijvoorbeeld opnieuw de fout ingaat of door de zwaarte van de casus.
- Tijdens de voorlichtingen op scholen valt op dat het moreel besef van een deel van de jongeren/kinderen ondermaats is en zorgelijk is ten opzichte van jeugd in andere gemeenten. Een methodiek die HALT nu toepast bij repressie zaken is de ART training (Aggression Replacement Training). Vanuit deze methodiek worden jongeren sociale vaardigheden aangeleerd, wordt een boosheidscontrole training gegeven en leren jongeren moreel redeneren. Vooral het stuk moreel redeneren zou een aanwinst kunnen zijn voor de jongeren/kinderen die dit niet als basis meekrijgen in de opvoeding of waarbij dit tot noch toe nog onvoldoende is gestimuleerd.

Thema jeugdcriminaliteit / individuele probleemjongeren

Uitleg thema

Hier staan de individuele probleemjongeren centraal. Het gaat om jongeren met problemen op meerdere leefgebieden die niet zelden ook 'veelpleger' zijn. Ze vormen mogelijk de harde kern van problematische jeugdgroepen, soms zelfs criminele jeugdgroepen. Het betreft bij uitstek zgn. 'complexe casuïstiek' die een integrale persoonsgerichte aanpak behoeven.

Belangrijkste bevindingen

- Gemiddeld worden wekelijks 20 jongeren gescreend door het **Jeugd Preventie Platform (JPP)** en de politie. Het JPP heeft regie op de uitvoering van een groepsgerichte aanpak bij jongerenoverlast. De coördinatoren van het JPP zijn werkzaam bij Alcander, maar opereren onder de vlag van het Veiligheidshuis Parkstad (VHP). Dit maakt het mogelijk om onder het privacy-convenant van het VHP te werken waardoor AVG-proof informatie kan worden gedeeld met en tussen de aangesloten partners. Partners als Heerlen-STAND-BY!, JENS, boa's, Politie, straatcoaches, jeugd- en jongerenwerk, reclassering, Bureau Jeugdzorg, HALT, Bureau Vroegtijdig Schoolverlaten, Expertiseteam en de Raad voor de Kinderbescherming zijn hierbij aangesloten.
- Het **kernteam Jeugdoverlast Heerlen** komt onder voorzitterschap van procesregisseur van het Veiligheidshuis Parkstad maandelijks bij elkaar. Het kernteam bestaat uit vertegenwoordigers van de politie, het JPP, gemeente Heerlen, OM en het Veiligheidshuis Parkstad. Actuele ontwikkelingen met betrekking tot jeugdoverlast worden daar besproken en uit een overzichtslijst wordt een Top X geselecteerd van jeugdigen die de meeste (en ernstige) overlast veroorzaken en/of een leidende rol hebben. Deze jongere(n) worden binnen het Veiligheidshuis Parkstad geprioriteerd.
- Jaarlijks worden circa 1000 tot 1100 jongeren gescreend door politie en JPP. Dit zijn geen unieke aantallen. In de afgelopen jaren (2016-2019) is geen significant verschil te zien in het aantal jongeren dat gescreend werd/wordt. Vanuit de wekelijkse screening worden dikwijls zaken doorgezet naar hulpverlenende organisaties en worden kleine interventies of preventieve individuele/groepsgerichte aanpakken gelijk opgestart.
- Momenteel zijn er 29 **jeugdgroepen** in beeld waarvan twee groepen meer dan regelmatig overlast veroorzaken. In 2017 waren dit 27 jeugdgroepen. De jeugdgroepen worden regelmatig bezocht door ambulant jongerenwerk en daar waar mogelijk toegeleid naar de jongerencentra of er wordt op maat een groepsaanpak/begeleiding gemaakt. Alleen de groep die we terugzien in Heerlerheide /Hoensbroek is te karakteriseren als een groep die hinderlijk en/of overlast gevend is en/of crimineel gedrag vertoont. Voor een dergelijke groep starten we een integrale aanpak. De aanpak is gebiedsgericht en voorziet in maatwerk. Interventies richten zich op de groep, maar ook op individueel niveau, zowel op de korte als de lange termijn. Onder regie van het JPP wordt bekeken welke partner of partners aan zet zijn bij een bepaalde interventie.
- Daarnaast heeft het JPP een lijst met ongeveer 80 **namen** die meermaals in beeld zijn geweest. Deze jongeren worden zorgvuldig gemonitord en als er wederom een melding komt, worden ouders hierover schriftelijk geïnformeerd. Jongeren die vervolgens een langere periode niet meer gescreend worden, ontvangen een brief met hierin complimenten over hun verbeterd gedrag. Indien een jongere een aantal maanden niet voorkomt op de screeningslijst, wordt hij/zij van de lijst verwijderd.

Thema jeugd, alcohol en drugs

Indicatoren

Jeugd, alcohol en drugs	Bron	2009	2013	2015	2019
Alcoholgebruik afgelopen 4 weken, 13-14 jarigen, in %	GGD	23,2	18,8	14,2	9,5
Alcoholgebruik afgelopen 4 weken, 15-16 jarigen, in %	GGD	63,2	57,1	48,2	37,1
Binge Drinken 13-14 jarigen, in %	GGD	15,2	16,6	13,0	6,0
Binge Drinken 15-16 jarigen, in %	GGD	43,4	40,9	39,7	27,3
Dronken/aangeschoten in de laatste 4 wkn, 13-14 jarigen, in %	GGD	6,3	4,5	5,2	1,7
Dronken/aangeschoten in de laatste 4 wkn, 15-16 jarigen, in %	GGD	26,2	23,9	26,6	20,5
Softdrugsgebruik afgelopen 4 weken 13-14 jarigen, in %	GGD	4,5	1,4	1,9	0,7
Softdrugsgebruik afgelopen 4 weken 15-16 jarigen, in %	GGD	11,4	10,9	10,6	11,3
Ooit softdrugs gebruikt, 13-14 jarigen, in %	GGD	8,4	3,2	4,5	2,2
Ooit softdrugs gebruikt, 15-16 jarigen, in %	GGD	28,3	21,3	19,4	19,4
Ooit harddrugs gebruikt, 13-14 jarigen, in %	GGD				1,9
Ooit harddrugs gebruikt, 15-16 jarigen, in %	GGD				8,7
Startleeftijd alcohol	GGD	12,3	12,6	12,5	12,8
Startleeftijd softdrugs	GGD	14,0	14,0	14,1	14,1

Belangrijkste bevindingen

Alcohol

- In 2019 is de gemiddelde startleeftijd van het nuttigen van alcohol 12,8 jaar onder Heerlense jongeren. De gemiddelde startleeftijd van jongeren in Zuid-Limburg verschilt hier nauwelijks van. Vanaf 2005 (11,8) zien we een positieve trend waarbij we de gemiddelde startleeftijd langzaam zien stijgen. Dit heeft te maken met een norm-/cultuurverandering rondom alcoholgebruik van jongeren in combinatie met veranderende wetgeving in 2014. Vanaf 1 januari 2014 mag aan jongeren onder de 18 geen alcohol meer verkocht worden. Hiermee is een heldere leeftijdsgrens voor alcohol gesteld. De campagne NIX18 richt zich op het ondersteunen, versterken en uitdragen van de sociale norm 'niet drinken en roken tot je 18e'. De campagne richt zich op de hele samenleving en in het bijzonder op ouders en de omgeving van jongeren.
- Aan jongeren is gevraagd hoe hun alcoholgebruik was de afgelopen vier weken en of zij dan 1 of meerdere dagen alcohol hebben gedronken. Net als bij de startleeftijd zien we dat er een zeer positieve trend is te zien in deze cijfers en de daling blijft doorzetten. In 2019 gaf 9,5 procent van de 13-14 jarige jongeren in Heerlen aan in de laatste vier weken alcohol te hebben genuttigd. In 2005 lag dat percentage nog op 42,9 procent. Dit aandeel ligt hoger bij de 15-16 jarigen, maar ook hierbij zien we een positieve afname. In 2019 gaf 37,1 procent van de ondervraagden aan alcohol te hebben gedronken, terwijl dit in 2005 nog 67,7 procent was. Dit hangt natuurlijk samen met de wetswijziging en de preventieve NIX18 campagne.

Uitleg thema

Verschijnselen die binnen dit thema vallen zijn de overlast van alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en bijvoorbeeld in het uitgaansgebied/-gelegenheden. Het drank- en drugsgebruik kan in verband staan met geweld, vernielingen, geluidsoverlast. De beheersing daarvan is een belangrijke opgave van de gemeente. Een ander onveiligheidsaspect speelt daarbij ook een belangrijke rol: de gezondheidsrisico's van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik.

Cijfers

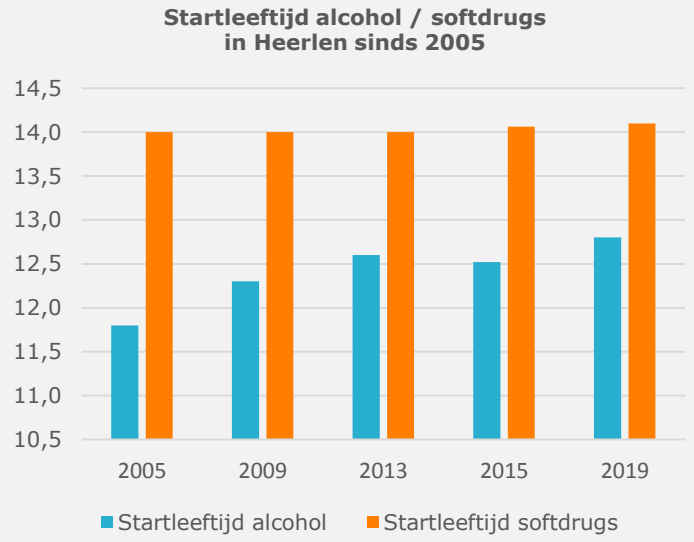

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- Binge drinken is het drinken van vijf of meerdere drankjes bij één gelegenheid. Net als bij de startleeftijd en alcoholgebruik is hierin een positieve ontwikkeling waar te nemen. In 2019 gaf 6 procent van de 13-14 jarigen in Heerlen aan in de afgelopen vier weken wel een keer meer dan vijf drankjes te hebben genuttigd bij één gelegenheid. In 2005 lag dit percentage nog op 19,7 procent. Vergelijkbare afname is te zien bij de 15-16 jarigen wonend in Heerlen. in 2019 gaf 27,3 procent aan dit de afgelopen vier weken te hebben gedaan ten opzichte van 42 procent in 2005 nadat net 1 jaar de wetgeving was aangepast.
- Naast het binge drinken is ook gevraagd of jongeren de afgelopen 4 weken een of meerdere keren aangeschoten/dronken te zijn geweest. In 2019 lag dit percentage op 1,9 procent onder de 13-14 jarigen ten opzichte van 6,2 procent in 2005. Onder de 15-16 jarige is dat in 2019 20,5 procent in vergelijking met 26,3 procent in 2015. In deze categorie zien we een zwakkere afname. 1 op de 5 jongeren in de categorie 15-16 jarigen is in de afgelopen 4 weken wel een keer aangeschoten/dronken geweest.
- De commerciële beschikbaarheid van alcohol is door de veranderende wetgeving aangepakt, echter is een forse stijging te zien in de sociale beschikbaarheid van alcohol voor jongeren. Met sociale beschikbaarheid van alcohol worden familie en vrienden bedoeld die alcohol beschikbaar stellen aan de jongeren in de thuissituatie en/of vrienden die alcohol kopen voor jongere vrienden. Vaak mogen jongeren van ouders thuis een of meerdere drankjes drinken. Op dit vlak is preventief nog veel te winnen om drinkgedrag van jeugd positief te beïnvloeden.

Softdrugs

- De startleeftijd van het gebruik van softdrugs in Heerlen ligt al een aantal jaren rond de 14 jaar. Dit is vergelijkbaar met de cijfers onder alle jongeren in Zuid-Limburg. Bij de indicator ooit softdrugs gebruikt is wel een afname waar te nemen onder de jongeren in Heerlen. Deze verandering is sterker bij de 13-14 jarigen dan de 15-16 jarigen. In 2019 gaf 2,2 procent van de 13-14 jarigen in Heerlen aan ooit softdrugs te hebben gebruikt ten opzichte van 4,7 procent in 2005. Dat is een afname van meer dan 50 procent. Bij de ondervraagde 15-16 jarigen is een daling waar te nemen van 21,7 procent in 2005 naar 19,4 procent in 2019.

Jeugd en alcoholgebruik Heerlen

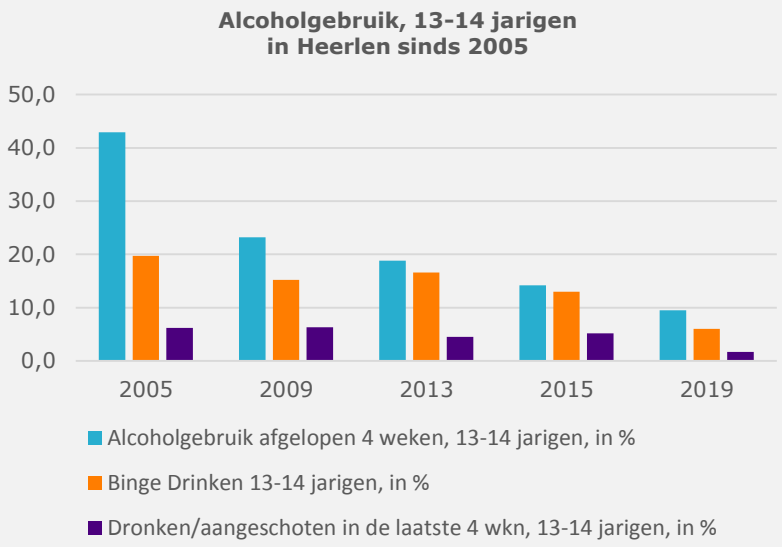

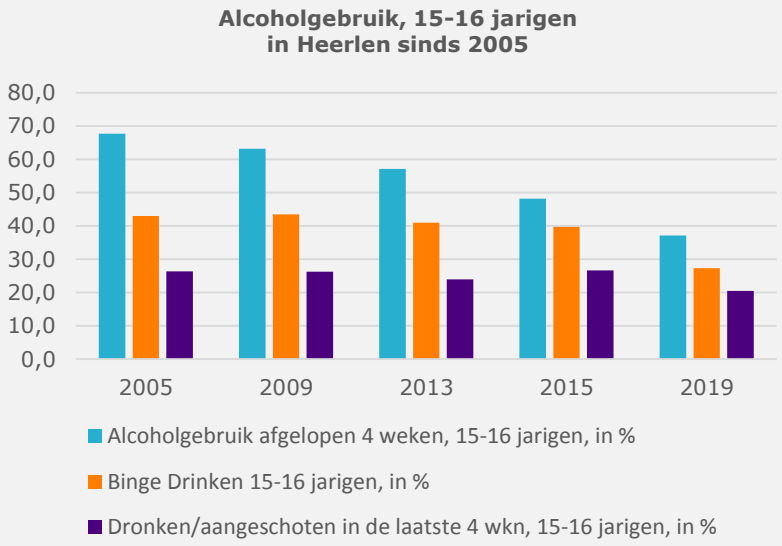

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- Aan jongeren is ook gevraagd of zij de afgelopen vier weken softdrugs hebben gebruikt. Hierbij is ook een verschil op te merken qua positieve afname bij de verschillende leeftijdsgroepen. In zijn algemeenheid liggen de gemiddelden van de Heerlense jongeren, zowel de 13-14 jarigen als de 15-16 jarigen, onder het Zuid-Limburgs gemiddelde. In 2019 gaf 0,7 procent van de 13-14 jarigen jongeren in Heerlen aan de afgelopen vier weken softdrugs te hebben gebruikt. In 2005 was dit een percentage van 3,3 procent. Dat is een afname van 70 procent. Deze positieve ontwikkeling is niet waar te nemen bij de 15-16 jarigen in Heerlen. In 2019 gaf 11,3 procent aan de afgelopen weken softdrugs te hebben gebruikt. In 2013 en 2015 was een lichte afname te zien ten opzichte van de jaren ervoor, maar weer een lichte toename in 2019. Ten opzichte van 2005 is dit percentage stabiel gebleven in vergelijking met 2019.

Harddrugs

- Met betrekking tot harddrugs zijn enkel cijfers van 2019 beschikbaar. In 2019 is gevraagd of jongeren ooit wel eens harddrugs hebben gebruikt. Dit cijfer is hoog, maar moet geduid worden doordat het gebruik van lachgas onder harddrugs wordt gerekend door de GGD. In 2019 gaf 1,9 procent van de 13-14 jarigen in Heerlen aan ooit harddrugs te hebben gebruikt. Onder de 15-16 jarigen ligt dit percentage op 8,7 procent. Een opvallend verschijnsel is het gebruik van lachgas, een gas dat in de geneeskunde wordt gebruikt om patiënten kortstondig onder narcose te brengen. Lachgas wordt ook gebruikt als drijfgas voor slagroomspuiten. Lachgas wordt als drug meestal geïnhaleerd via een ballon die wordt gevuld met een patroon via een slagroomspuit. De laatste jaren zien we dat het gebruik populair is onder jongeren. Wanneer de percentages worden uitgesplitst naar soorten drugs zien we dat 1,4 procent van de 1,9 procent van de 13-14 jarigen die aangeeft wel eens harddrugs te hebben gebruikt, lachgas betreft. 0,4 procent heeft betrekking op het gebruik van een andere type harddrugs. Onder de 15-16 jarigen is dit 7,4 procent en heeft 1,3 procent andere types gebruikt. Zo is XTC al jaren de meest gebruikte harddrug onder 15- tot 16-jarigen. Het gebruik van overige harddrugs (cocaïne, heroïne, GHB, paddo's, amfetamine) komt veel minder vaak voor onder jongeren.

Jeugd en drugsgebruik Heerlen

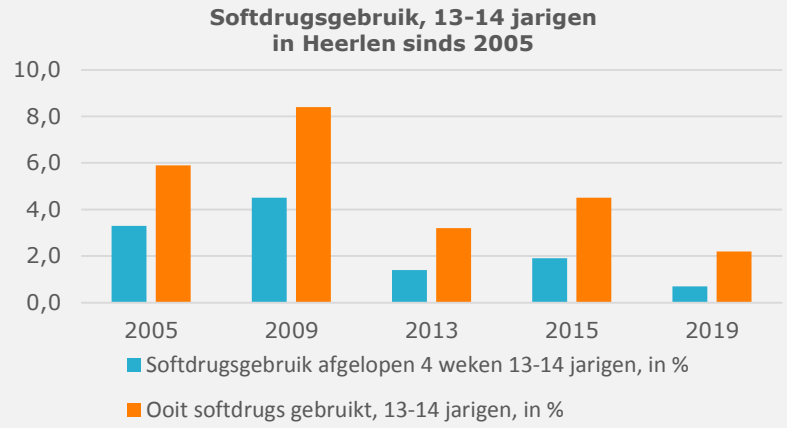

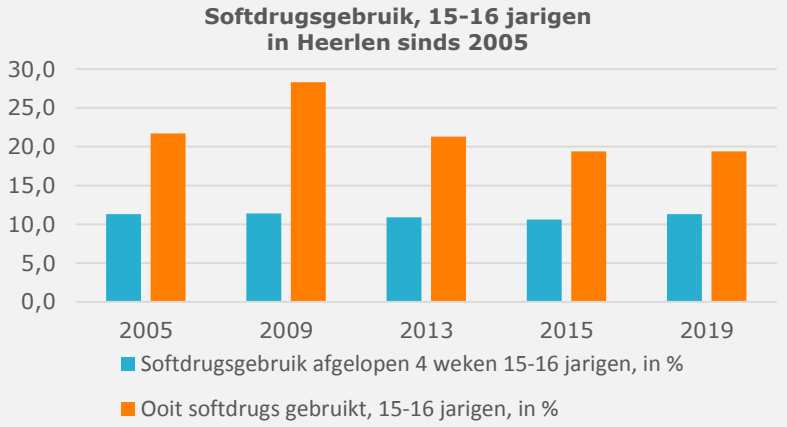

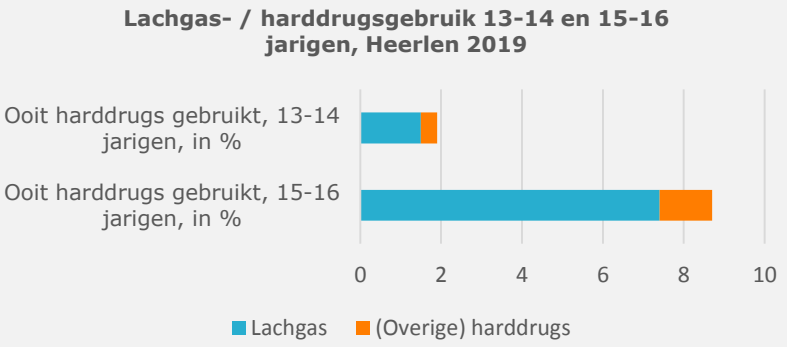

Thema veilig in en om de school

Indicatoren

Veilig in en om school	Bron	2016	2017	2018	2019
Veiligheid schoolroutes, tevreden in %	parkstadmonitor		24		24
Gepest op school, 13-14 jarigen in %	GGD				11,3
Gepest op school, 15-16 jarigen in %	GGD				8,5

Belangrijkste bevindingen

- Door de jaren heen worden voor het gemiddelde in Heerlen geen relatieve veranderingen geconstateerd met betrekking tot de tevredenheid over de veiligheid van de schoolroutes in de eigen buurt. 24% van de Heerlenaren geeft in zowel 2017 als 2019 aan tevreden te zijn met de **veiligheid van de schoolroutes** in de eigen buurt. In Heerlerbaan-Centrum (12 procent ten opzichte van 23 procent) en Heksenberg (17 procent naar 32 procent) worden positieve veranderingen waargenomen bij een vergelijking met de cijfers van 2019 met 2017. In Bekkerveld (van 35 procent naar 24 procent) en Molenberg (van 34 procent naar 25 procent) is een achteruitgang in de tevredenheid van de veiligheid van de schoolroutes geconstateerd.
- Aan jongeren, leeftijdscategorieën 13-14 jarigen en 15-16 jarigen, is gevraagd of zij op school gepest worden. **Pesten** is bijvoorbeeld schelden, roddelen, vervelende berichtjes sturen, iets afpakken, spugen of iemand buitensluiten. In zijn algemeenheid zien we dat het percentage jongeren dat gepest wordt op school in Zuid-Limburg afneemt, terwijl er een stijging is waar te nemen in Heerlen in 2019 ten opzichte van voorgaande jaren. Het pesten onder de 15-16 jarigen in Heerlen ligt relatief gezien hoger dan het Zuid-Limburgse gemiddelde. In de jaren 2009, 2013 en 2015 gaf 3 á 4 procent van de jongeren in de leeftijd 15/16 jaar aan wel eens gepest te worden op school. In 2019 zien we een stijging met een percentage van 8,5 dat gepest wordt op school. Deze stijging is ook te zien bij 13-14 jarigen in Heerlen. In 2009, 2013 en 2015 liep de ontwikkeling parallel met de Zuid-Limburgse trend. 2019 wijkt hiervan af en geeft 11,3 procent van de 13-14 jarigen aan gepest te worden op school. In 2015 gaf 1 procent, bij beide leeftijdsgroepen, aan dat het pesten gebeurde via internet en telefoon. In Heerlen liggen een aantal middelbare scholen waar jongeren uit de hele regio op school zitten. In totaliteit is er sprake van een forse stijging, al zijn de verschillen per school groot en is er op de ene school relatief veel en op de andere school relatief weinig sprake van pestgedrag. In het algemeen wordt meer gepest in VMBO leerjaren dan in havo/vwo leerjaren.

Uitleg thema

Jeugd kan dader zijn en slachtoffer van onveiligheid; thuis, in de buurt, bij het stappen maar ook op school. Mogelijke veiligheidsproblemen op en rond scholen zijn pesten, geweldpleging, diefstal, overlast (voor omwonenden), vernielingen, drugsgebruik en verkeersonveiligheid.

Ontwikkeling pesten op school

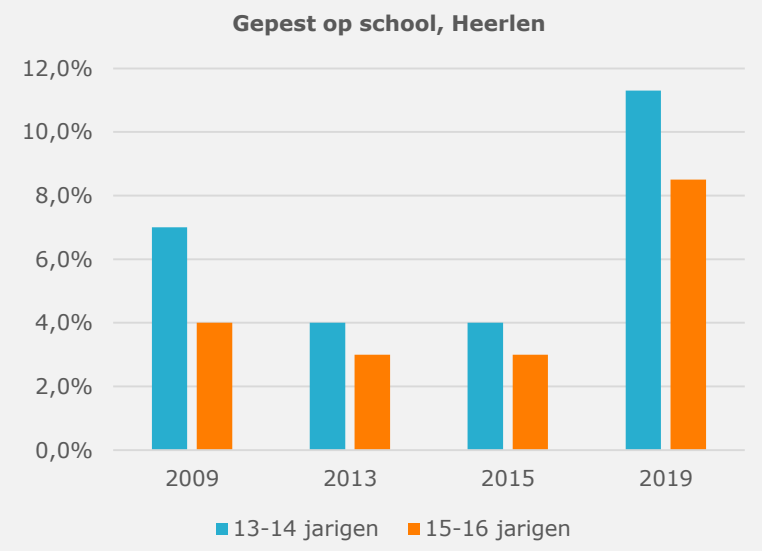

Veiligheidsveld 3
Jeugd en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

Binnen dit veiligheidsveld vallen veiligheidsthema's in relatie tot jeugd. In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) jeugdoverlast (2) jeugdcriminaliteit/ individuele probleemjongeren (3) jeugd, alcohol en drugs en (4) veilig in en om de school. Aandachtspunten die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn de blijvende aanwezigheid van jeugdoverlast, positieve ontwikkelingen op gebied van alcoholgebruik bij jongeren en toename van pesten op scholen.

Thema jeugdoverlast

Meldingen jeugdoverlast

Wanneer het aantal politiemeldingen jeugdoverlast over een langere periode wordt bekeken, kan worden geconcludeerd dat jeugdoverlast nog altijd hoog is, maar ten opzichte van 2012 is afgenomen. Gekeken naar jeugdoverlast per 10.000 inwoners scoort Heerlen hoog ten opzichte van de gemeenten Sittard-Geleen en Maastricht, maar ook ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. Jeugdoverlast vindt vooral plaats in de buurten Hoensbroek-De Dem, Heerlen-Centrum, Heerlerheide-Passart en MSP. Deze buurten kennen het hoogste aantal meldingenjeugdoverlast in de periode 2016 tot en met 2019. Ook in de subjectieve cijfers is terug te zien dat jeugdoverlast een veel voorkomend probleem is in Heerlen. Veel Heerlenaren ervaren overlast van jeugd in de eigen buurt. Vooral in Heerlerheide-Passart geeft 41 procent van de buurtbewoners aan te vinden dat jeugdoverlast frequent voorkomt.

HALT

Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door politie, handhaving of leerplichtambtenaren naar HALT verwezen voor een passende HALT-straf. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan zonder dat zij in aanraking komen met Justitie. In 2019 zijn 18,8 jongeren per 1000 jongeren in Heerlen doorverwezen naar HALT. Het aantal doorverwijzingen in Heerlen ligt iets hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van 13,3 jongeren per 1000 jongeren. Een stijging in het aantal doorverwijzingen betekent niet dat de Heerlense jeugd crimineler is geworden. Het heeft vooral te maken met de verbeterde samenwerking tussen de partijen waardoor meer en beter wordt doorverwezen.

Thema jeugdcriminaliteit/ individuele probleemjongeren:

Jeugdgroepen

Jaarlijks worden circa 1000 tot 1100 jongeren gescreend door politie en het Jeugd Preventie Platform. Momenteel zijn er 29 jeugdgroepen in beeld waarvan 2 groepen meer dan regelmatig overlast veroorzaken. Alleen de groep die zich in Heerlerheide/ Hoensbroek ophoudt, is een groep die overlast gevend is en crimineel gedrag vertoont. Het kernteam Jeugdoverlast Heerlen komt onder voorzitterschap van procesregisseur van het Veiligheidshuis Parkstad maandelijks bij elkaar. Actuele ontwikkelingen met betrekking tot jeugdoverlast worden daar besproken en uit een overzichtslijst wordt een Top X geselecteerd van jeugdigen die de meeste (en ernstige) overlast veroorzaken en/of een leidende rol hebben. Deze jongere(n) worden binnen het Veiligheidshuis Parkstad geprioriteerd.

Thema jeugd, alcohol en drugs

Alcoholgebruik

De startleeftijd van alcohol bij jongeren stijgt. In 2019 begonnen jongeren op een gemiddelde leeftijd van 12,8 met het drinken van alcohol. In 2005 was dit nog 11,8 jaar voor jongeren in Heerlen. Deze positieve ontwikkeling hangt samen met de NIX18 campagne. Het alcoholgebruik van jongeren neemt ook af, alsmede dronkenschap onder Heerlense jongeren. Deze positieve ontwikkeling is zowel onder 13-14 jarigen als 15-16 jarigen waar te nemen. De sociale beschikbaarheid van alcohol in de thuissituatie en onder vrienden blijft wel nog een aandachtspunt.

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

Drugsgebruik onder jongeren

De startleeftijd van het gebruik van softdrugs onder Heerlense jongeren schommelt de afgelopen vier jaar rond de 14 jaar. Het gebruik van softdrugs de afgelopen vier weken laat een positievere ontwikkeling zien onder de 13-14 jarigen dan onder de 15-16 jarigen. Ten opzichte van 2005 laten de cijfers in 2019 een afname van 70 procent zien over het softdrugsgebruik bij de 13-14 jarigen. Bij de 15-16 jarigen schommelt dit percentage rond de 10 procent van de jongeren die aangeven de laatste vier weken softdrugs te hebben gebruikt. Met betrekking tot harddrugsgebruik zien we hoge cijfers, maar het overgrote deel van de jongeren geeft hierbij aan dat zij lachgas hebben gebruikt. Onder de 15-16 jarigen geeft 7,4 procent van de jongeren aan ooit lachgas te hebben gebruikt en geeft 1,3 procent aan zware harddrugs te hebben gebruikt zoals XTC.

Thema veilig in en om de school

Pesten op middelbare scholen

In totaliteit is er sprake van een forse stijging, al zijn de verschillen per school groot en wordt er op de ene school relatief veel en op de andere school relatief weinig sprake van pestgedrag. In algemeen wordt meer gepest in VMBO leerjaren dan in havo/vwo leerjaren.

Veiligheidsveld 4

Fysieke veiligheid

Thema's:

Verkeersveiligheid

Brandveiligheid

Externe veiligheid

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Gemeente **Heerlen**

Thema verkeersveiligheid

Indicatoren

Verkeersveiligheid	Bron	2016	2017	2018	2019
Verkeersoverlast parkeerproblemen	politie	85	127	85	69
Verkeersoverlast stremmingen	politie	62	48	34	46
Verkeersongevallen met uitsluitend materiele schade	politie	585	627	587	606
Verkeersongeval met letsel	politie	17	9	12	9
Verkeersongeval met dodelijke afloop	politie	1	2	1	0
Tevreden over verkeerssnelheid in de buurt, in %	parkstadmonitor		32		36

Belangrijkste bevindingen

Verkeersoverlast

In 2019 zijn er in Heerlen 115 incidenten geregistreerd rondom parkeerproblemen en verkeersstremmingen. Parkeerproblemen komen relatief vaker voor dan verkeersstremmingen. In 2019 hebben 69 geregistreerde parkeerproblemen zich voorgedaan en 46 verkeersstremmingen. Het aantal incidenten met betrekking tot verkeersoverlast laat ten opzichte van 2016 een daling zien. Net als bij de verkeersongevallen is 2017 een jaar waarin er een stijging te zien was. Dit had te maken met een toename in de parkeerproblematiek.

Verkeersongevallen

In 2019 hebben in Heerlen totaal 615 bij de politie geregistreerde verkeersongevallen plaatsgevonden. Waarvan 606 verkeersongevallen met uitsluitend materiële schade. Bij 9 ongevallen was er sprake van letsel bij één of meerdere betrokkenen. Het aantal verkeersongevallen blijft de afgelopen vier jaar redelijk stabiel. In de periode 2016-2019 zijn in 2017 de meeste verkeersongevallen geregistreerd. In dat jaar was er met name veel sprake van ongevallen met enkel materiële schade. Daarnaast zijn er in 2017 twee dodelijke ongevallen geregistreerd.

Burgeronderzoek

In 2019 is ten opzichte van 2017 een lichte stijging (36 procent in 2019 ten opzichte van 32 procent in 2017) waar te nemen in de tevredenheid van de verkeerssnelheid in de eigen buurt. Mensen zijn relatief tevredener met de verkeerssnelheid ten opzichte van voorgaande jaren. In Hoensbroek- De Dem (26 procent) en Heerlerheide-Passart (24 procent) zijn mensen in 2019 relatief minder tevreden over de verkeerssnelheid in hun eigen buurt. In Welten-Benzenrade zijn mensen relatief zeer tevreden over de snelheid in de buurt met 52 procent tevredenheid.

Uitleg thema

Verkeersveiligheid heeft betrekking op de veiligheid van verkeer voor verkeersdeelnemers in het algemeen, voor specifieke doelgroepen en in bepaalde gebieden (woongebied, scholen, winkelgebied e.d.). Deze veiligheid wordt beïnvloed door fysieke factoren (infrastructuur) en het rijgedrag van verkeersdeelnemers. Onderscheiden kunnen worden: objectieve verkeersveiligheid, subjectieve verkeersveiligheid en verkeers- en parkeeroverlast.

Cijfers Parkstadmonitor – buurten

	Tevreden over verkeerssnelheid in de buurt, in %	
Buurten	**2017**	**2019**
Maria Gewanden - Terschuren	39	43
Mariarade	20	44
Hoensbroek - De Dem	22	26
Nieuw Lotbroek	25	35
Vrieheide - De Stack	31	31
Heerlerheide - Passart	27	24
Heksenberg	36	35
Rennemig - Beersdal	23	32
Zeswegen - Nieuw Husken	37	41
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	40	32
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	24	28
Heerlen - Centrum	38	41
Eikenderveld	32	41
Welten - Benzenrade	30	52
Bekkerveld - Aarveld	37	37
Caumerveld - Douve Weien	46	40
Molenberg	43	31
Heerlerbaan - Centrum	27	27
Heerlerbaan - Schil	39	48
Heerlen totaal	**32**	**36**

Thema brandveiligheid

Indicatoren

Brandveiligheid	Bron	2016	2017	2018	2019
Brand (geen brandstichting)	politie	78	110	92	81
Brandstichting	politie	77	75	53	39
Binnenbranden	brandweer	65	73	71	67
Autobranden	brandweer	73	64	54	44

Cijfers

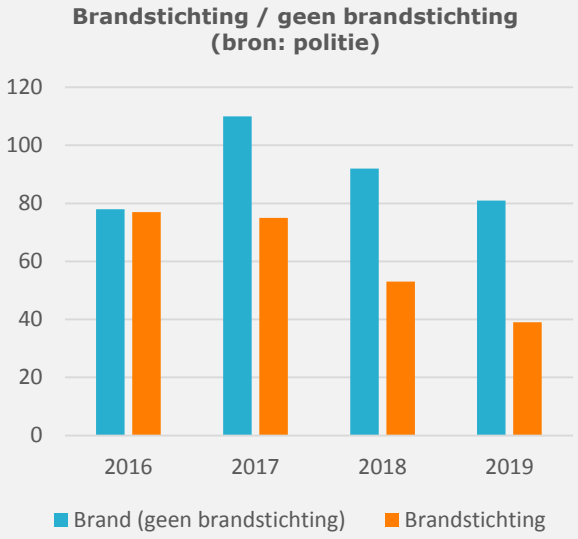

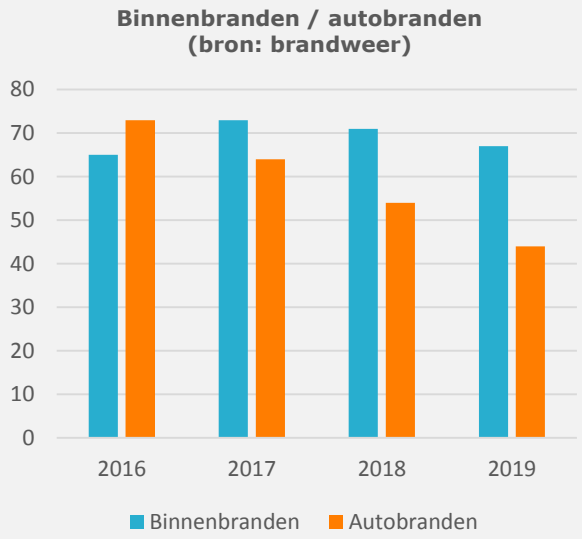

Cijfers politie

In de politieregistraties wordt onderscheid gemaakt tussen brand en brandstichting. Brand wordt omschreven als elke vorm van brand of ontploffing, welke niet opzettelijk is gesticht of teweeggebracht. Brandstichting is het opzettelijk in brand steken van een goed, een ontploffing teweegbrengen of een overstroming veroorzaken. Qua aantallen brandstichtingen zien we een sterke afname in de laatste vier jaar. Er is sprake van een afname van 50 procent wanneer 2019 vergeleken wordt met 2016, 39 brandstichtingen ten opzichte van 77 gevallen in 2016. Het aantal branden waarbij geen sprake is van brandstichting neemt relatief licht af wanneer het wordt vergeleken met 2017 en 2018. In 2016 was het aantal branden nagenoeg gelijk aan 2019.

Uitleg thema

Dit thema heeft enerzijds betrekking op de ontwerptechnische en gebruikstechnische brandveiligheid van bepaalde soorten gebouwen (zoals woongebouwen en gebouwen met horecabestemming) en anderzijds op de voorwaarden voor effectieve repressie. Om de brandveiligheid te borgen zien gemeente en brandweer toe op proactie en preventie en geeft zij voorlichting aan doelgroepen (maatschappelijke awareness en betrokkenheid). Daarnaast prepareert de brandweer zich op de bestrijding (repressie) van branden.

Belangrijkste bevindingen

Cijfers brandweer

Het aantal binnenbranden schommelt de laatste jaren rond de 70 gevallen per jaar in Heerlen. In het aantal autobranden is een afname waarneembaar gekeken naar de periode 2016 tot en met 2019. In 2019 vonden 44 autobranden plaats ten opzichte van 73 gevallen in 2016. Dat is een afname van 40% in vier jaar tijd. Gekeken naar het totale aantal incidenten, binnenbranden en autobranden, waar de brandweer in Heerlen voor is uitgerukt, zien we ook een lichte daling qua aantallen.

Thema externe veiligheid

Indicatoren

- PR10-6 en veiligheidszones: binnen deze zone is ofwel het plaatsgebonden risico groter dan 1 op de miljoen ofwel het betreft een wettelijk vastgelegde veiligheidsafstand. Binnen de contour van PR10-6 mogen in principe geen kwetsbare objecten staan om de kans te verkleinen dat een persoon overlijdt als gevolg van een zwaar ongeval of ramp.
- Grootste EV zones: de zone waarbinnen het groepsrisico moet worden verantwoord als besluitvorming over een (beperkt) kwetsbaar object aan de orde is.

Overzicht risicobronnen

Bedrijven
In het zuiden van Heerlen ligt het industrieterrein, De Beitel, waar zich een concentratie van risicovolle inrichtingen (inclusief BRZO-inrichtingen) bevindt. Op dit bedrijventerrein bevindt zich ook de enige grote windmolen in de gemeente. De overige risicovolle inrichtingen liggen verspreid in de gemeente. Het gaat vooral, maar niet uitsluitend, om LPG-tankstations.

Transport
Over het spoor en de weg vindt ook transport van gevaarlijke stoffen plaats. De buisleiding voor aardgas is ook aangegeven.

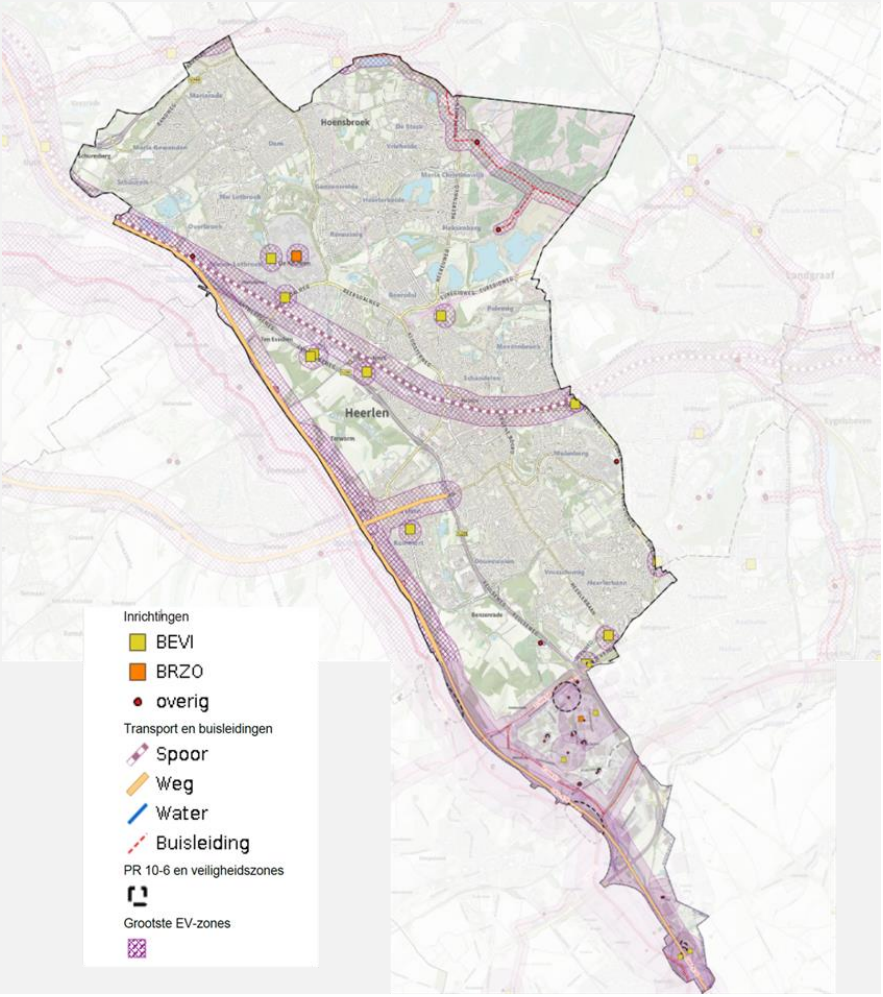

Uitleg thema

Bij dit thema staan de risico's van gevaarlijke stoffen centraal. Gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt in inrichtingen en vervoerd via weg, water, spoor, lucht en buisleidingen. Te onderscheiden zijn het 'groepsrisico' (GR) en het 'plaatsgebonden risico' (PR). In beide gevallen gaat het om de 'naar buiten gerichte' (ofwel externe) veiligheidsrisico's van de gevaarlijke stoffen.

Belangrijkste bevindingen

Doel: behouden van een verantwoord en aanvaardbaar veiligheidsniveau, waarbij externe veiligheidsrisico's vroegtijdig worden betrokken bij onze integrale besluitvorming over economische en andere ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Accenten liggen bij LPG-tankstations, laadpunten voor nieuwe energiedragers en evenemententerreinen. Risicobronnen krijgen geen toestemming tot wijziging of uitbreiding als ze niet binnen de visie passen.

Ambities met betrekking tot de Omgevingswet:

- In de Omgevingsvisie wordt per gebied vastgelegd welke activiteiten al aanwezig zijn en welke ontwikkelingen zijn toegestaan. In het Omgevingsplan worden beschermingsdoelstellingen uit de visie verder uitgewerkt aan de hand van doelvoorschriften, middelvoorschriften, of een combinatie.
- Nieuwe zeer kwetsbare gebouwen worden niet toegestaan in veiligheids-aandachtsgebieden. In anticipatie op inwerkingtreding van de Omgevingswet werken wij niet aan nieuwvestiging mee noch aan functiewijziging naar zeer kwetsbaar.

Thema rampenbestrijding en crisisbeheersing

Indicatoren

Rampenbestrijding en crisisbeheersing	Bron	2016	2017	2018	2019
Aantal inzetten OvDBz (officier van dienst bevolkingszorg)	gemeente	32	21	25	29
Inzet OvDBz n.a.v. dumping drugsafval	gemeente	7	1	4	5
Inzet OvDBz bij ruiming drugslab	gemeente	1	1	0	1

Belangrijkste bevindingen

- In totaal zijn er in de periode 2016 tot en met 2019 107 inzetten geweest van de Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvDBz) binnen de gemeente Heerlen. Uitgesplitst naar de GRIP-situatie van deze inzetten, afhankelijk van de ernst en omvang van de situatie, heeft het 100 keer betrekking gehad op een GRIP-0 situatie. GRIP-0 is een incident waarbij niet wordt opgeschaald en geen multidisciplinaire afstemming nodig is. Het zijn situaties waarbij het reguliere werk van de hulpdiensten volstaat.
- Een GRIP-1 situatie is wanneer bij de bestrijding van een incident meerdere disciplines betrokken zijn en structurele coördinatie tussen de disciplines noodzakelijk is door middel van inrichting van een Commando Plaats Incident (CoPI). In 2019 hebben zich drie GRIP-1 incidenten voorgedaan en in 2016 twee situaties. Als de situatie omvangrijker is en er buiten de plaats van het incident ook maatregelen nodig zijn, kan worden opgeschaald naar GRIP-2. Naast de inrichting van een CoPI wordt dan ook een operationeel team gevormd. Dit is in één keer voorgekomen in Heerlen in 2016. GRIP-3 staat voor situaties waarbij er sprake is van (dreigende) maatschappelijke onrust. In de laatste vier jaren is dit niet voorgekomen in Heerlen. In 2019 is er wel sprake geweest van een GRIP-4; een situatie waarin de ramp of crisis de grenzen van een gemeente overstijgt. GRIP-4 is het hoogste opschalingsniveau binnen een veiligheidsregio. In een dergelijke situatie krijgt de voorzitter van de veiligheidsregio de leiding. In 2019 was dit door de COVID-19 crisis. Onder GRIP-5 worden incidenten geschaard met impact in meerdere veiligheidsregio's of landelijke impact.
- Opvallend is dat de afgelopen jaren het aantal inzetten voor drugsdumping fors is toegenomen. De gemeente is in een dergelijke situatie verantwoordelijk om de drugs te laten opruimen door een gespecialiseerd/gecertificeerd bedrijf. Over het algemeen wordt de OvDBz altijd opgeroepen bij een drugsdumping of drugslab. In 2019 is er sprake geweest van vijf dumpingen van drugsafval en de ruiming van één drugslab.

Uitleg thema

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (Wet veiligheidsregio's en Besluit veiligheidsregio's) maar zijn verplicht deze taken te laten uitvoeren door de veiligheidsregio, met uitzondering van het onderdeel bevolkingszorg (i.e. de 'gemeentelijke processen') van de crisisbeheersingsorganisatie. Dit onderdeel wordt door de gemeente zelf op peil gebracht en gehouden.

Cijfers

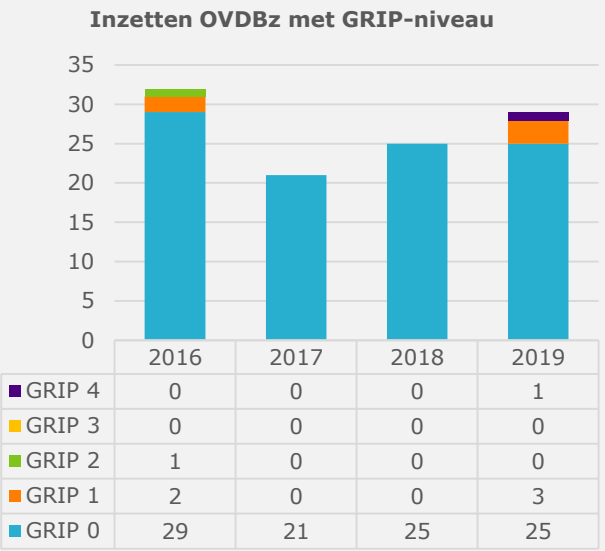

Veiligheidsveld 4
Fysieke veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) verkeersveiligheid (2) brandveiligheid (3) externe veiligheid en (4) rampenbestrijding en crisisbeheersing. Aandachtspunten die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn de afname van het aantal brandstichtingen en de toename van het aantal drugsdumpingen.

Thema verkeersveiligheid

In 2019 zijn mensen relatief tevredener over de verkeerssnelheid in de buurt ten opzichte van voorgaande jaren. Het aantal verkeersongevallen is de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven en daarbij gaat het ook vooral om verkeersongevallen met uitsluitend materiële schade. Qua verkeersoverlast zijn het vooral de stremmingen en parkeerproblemen waar mensen overlast van melden.

Thema brandveiligheid

In de politieregistraties wordt onderscheid gemaakt tussen brand en brandstichting. Qua aantallen brandstichtingen zien we een sterke afname in de laatste vier jaar. Het aantal binnenbranden schommelt de laatste jaren rond de 70 gevallen per jaar in Heerlen. In het aantal autobranden is een afname waarneembaar gekeken naar de periode 2016 tot en met 2019.

Thema externe veiligheid

Gemeente Heerlen voldoet aan de harde norm van PR 10-6.

Thema rampenbestrijding en crisisbeheersing

In totaal zijn er in de periode 2016 tot en met 2019 107 inzetten geweest van de Officier van Dienst Bevolkingszorg(OvDBz) binnen de gemeente Heerlen. Uitgesplitst naar de GRIP-situatie van deze inzetten, afhankelijk van de ernst en omvang van de situatie, heeft het 100 keer betrekking gehad op een GRIP-0 situatie. Opvallend is dat de afgelopen jaren het aantal inzetten voor drugsdumping fors is toegenomen.

Veiligheidsveld 5

Integriteit en veiligheid

Thema’s:

Polarisatie en radicalisering

Georganiseerde / ondermijnende criminaliteit

Veilige publieke taak

Gemeente **Heerlen**

Thema polarisatie en radicalisering

Indicatoren

Polarisatie en radicalisering	Bron	2016	2017	2018	2019
Incidenten terreurdaden/dreiging	politie	0	1	0	1
Incidenten discriminatie	politie	4	0	3	0
Radicalisering	veiligheidshuis	x	11	4	9

Uitleg thema

Bij dit thema gaat het om ideologische groepen/stromingen personen in de samenleving die dermate zijn geradicaliseerd, dat zij door hun wijze van handelen of door hun uitingen zorgen voor maatschappelijke spanningen. Deze spanningen kunnen invloed hebben op de algemene veiligheid (bij toepassen van geweld) of het veiligheidsgevoel van de burgers. Zij vormen een bedreiging of kunnen een bedreiging gaan vormen voor de veiligheid. Sprake kan zijn van dreigend geweld. Deze groepen vergroten de polarisatie in de samenleving, en zetten daarmee het sociaal weefsel onder druk. Stromingen die op die manier kunnen radicaliseren, zijn bijvoorbeeld: rechts-extremisme, islamisme/jihadisme, dierenrechtenradicalisme, asielrechtenradicalisme, links-extremisme.

Belangrijkste bevindingen

Incidenten terreurdaden

De afgelopen vier jaar hebben geen incidenten terreurdaden plaatsgevonden in Heerlen. In 2017 en 2019 zijn enkel twee dreigingen daartoe geweest die in de politiecijfers zijn geregistreerd.

Discriminatie

Discriminatie wordt als politiemutatie omschreven als elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het openbare leven, wordt teniet gedaan of wordt aangetast. Uit de politieregistratie komt voort dat in 2016 vier discriminatie incidenten zich hebben voorgedaan waar ook aangifte van is gedaan. In 2018 betreft dit drie incidenten. Het aantal geregistreerde gevallen van discriminatie bij de politie kan een vertekend beeld geven. Discriminatie is al jaren onderwerp van gesprek in de Nederlandse samenleving. Momenteel is de internationale beweging Black Lives Matter actueel.

De cijfers hebben beperkte zeggingskracht ten aanzien van de totale omvang van discriminatie, omdat we niet weten welke deel van het brede fenomeen in de registraties terugkomt. Een mogelijke verklaring waarom de problematiek van discriminatie niet terug is te zien in de cijfers, is het vermoeden dat een discriminatie incident onder een andere categorie wordt geregistreerd (bijvoorbeeld onder de categorie geweld of bedreiging). Ongelijke behandeling en discriminatie kan men eveneens melden bij de Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg). We hebben geen direct zicht op de meldingsbereidheid in geval van discriminatie.

Radicalisering

Het zijn meldingen van personen met radicaliseringssignalen. Indien nodig worden deze personen besproken in een lokaal en provinciaal overleg. Indien nodig kan dan samen met ketenpartners een plan van aanpak worden opgesteld. Het aantal meldingen van personen met radicaliseringssignalen hebben in 2017 vooral betrekking op moslimradicalisering. In 2019 heeft dit meer betrekking op rechtsextremisme.

Thema georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit

Indicatoren

Georganiseerde criminaliteit/ondermijnende criminaliteit	Bron	2016	2017	2018	2019
Drugshandel	politie	174	153	180	231
Bezit harddrugs (lijst I)	politie	33	47	41	68
Bezit softdrugs (lijst II)	politie	39	45	46	59
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	politie	8	17	16	13
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	politie	12	5	6	11
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	politie	7	5	1	3
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	politie	75	34	70	77
Mensensmokkel	politie	0	0	0	1
Wapenhandel	politie	51	45	62	80
Bezit vuurwapens		15	9	11	15
Handel vuurwapens		0	0	0	1
Bezit overige wapens		36	36	51	64
Cybercrime	politie	1	12	23	28
Totaal aantal Bibob-onderzoeken	flexteam	19	21	31	35
Positief advies	flexteam	10	13	19	23
Negatief advies – vergunning geweigerd	flexteam	2	2	3	2
Buiten behandeling gelaten	flexteam	6	3	3	2
Aanvraag ingetrokken	flexteam	0	1	3	4
In behandeling Flexteam	flexteam	1	2	1	2
Onderzoek Landelijk Bureau BIBOB	flexteam	0	0	2	3

Uitleg thema

Bij dit thema gaat het om vormen van georganiseerde criminaliteit die zich manifesteren in gemeenten/op het gemeentelijk grondgebied, met mogelijk een bedreigende uitstraling naar de (woon)omgeving. Denk aan druggerelateerde criminaliteit, mensenhandel, Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's), witwassen en vastgoedfraude. Mogelijk dat de fenomenen zich concentreren op bepaalde locaties zoals recreatieparken, bedrijventerreinen, buitengebied, waarbij deze locaties aangewezen kunnen zijn als zgn. 'handhavingsknelpunten'. Er kan in verschillende opzichten sprake zijn van verbindingen/wisselwerking met de lokale samenleving. De betreffende groepen/personen maken wellicht in bepaalde mate gebruik (misbruik) maken van gemeentelijke voorzieningen en beschikkingen (vergunningen en aanbestedingen). Sprake kan zijn van verweving van onder- en bovenwereld. Dit soort criminaliteit wordt ook wel ondermijning genoemd. Het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) ondersteunt gemeenten op allerlei vlakken in de strijd tegen ondermijning. Zo hebben zij bijvoorbeeld van iedere gemeente een IOB (Integraal Ondermijningsbeeld) samengesteld. De IOB's geven inzicht in de lokale ondermijningsproblematiek en helpen gemeenten keuzes te maken voor de integrale aanpak van ondermijning.

Belangrijkste bevindingen

Drugshandel

- Heerlen kampt al jaren met drugsproblematiek en in vergelijking met Nederland scoort Heerlen nog steeds bovengemiddeld hoog. Heerlen staat al twee jaar lang op plek 2 in de top 10 van Nederland qua drugshandel. In 2019 komt drugshandel per 10.000 inwoners 26,6 keer voor in Heerlen. Gemeente Oisterwijk is aan kop met 51,26 keer per 10.000 inwoners. Gemeente Kerkrade volgt de gemeente Heerlen in 2019 op plek 3 met 23,66 keer.
- De gemeente Heerlen kent drie vergunningen voor coffeeshops. Coffeeshops vallen onder de horecavergunning. Lange tijd waren er slechts twee coffeeshops geopend in verband met vergunningsproces voor een shop in Heerlen-Centrum. In 2019 is coffeeshop The Brothers gesloten. In het voorjaar 2020 is coffeeshop Twins in Heerlen-Centrum geopend. Momenteel zijn twee coffeeshops geopend en 1 gesloten.

Misdrijven met betrekking tot drugs

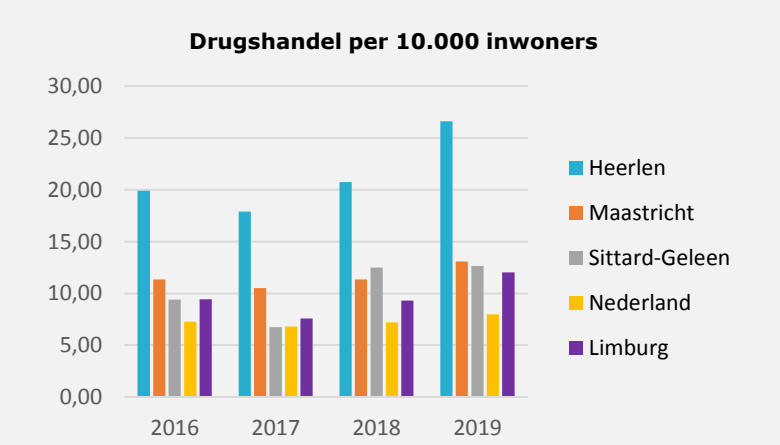

Thema georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- In 2019 hebben 231 geregistreerde misdrijven met betrekking tot drugs plaatsgevonden. Ten opzichte van voorgaande jaren is hier een stijging in waar te nemen. De stijging heeft vooral te maken met de toename in het in bezit hebben van harddrugs, 66% meer dan in 2018. In mindere mate heeft dit te maken met toename in het bezit van softdrugs, 28% meer ten opzichte van 2018. Met het vervaardigen van softdrugs wordt het oprollen van hennepplantages bedoeld en bij vervaardigen van harddrugs, het aantreffen van productieomstandigheden, verwerking of volledige drugslabs. Jaarlijks worden proportioneel veel hennepplantages opgerold in Heerlen. Door middel van het Damoclesbeleid kan een woning of pand voor een bepaalde tijd gesloten worden wanneer meer drugs wordt aangetroffen dan de voorraad die voor eigen gebruik is vastgesteld. Met sluiting van panden wordt gepoogd de verstoring van de openbare orde te herstellen voor de buurt. Wanneer er harddrugs wordt aangetroffen in een pand, wordt dit conform het Damoclesbeleid gelijk gesloten. In het geval van softdrugs is dit anders en dan wordt vaak eerst een waarschuwing gegeven.

Top 10 gemeenten drugshandel 2019

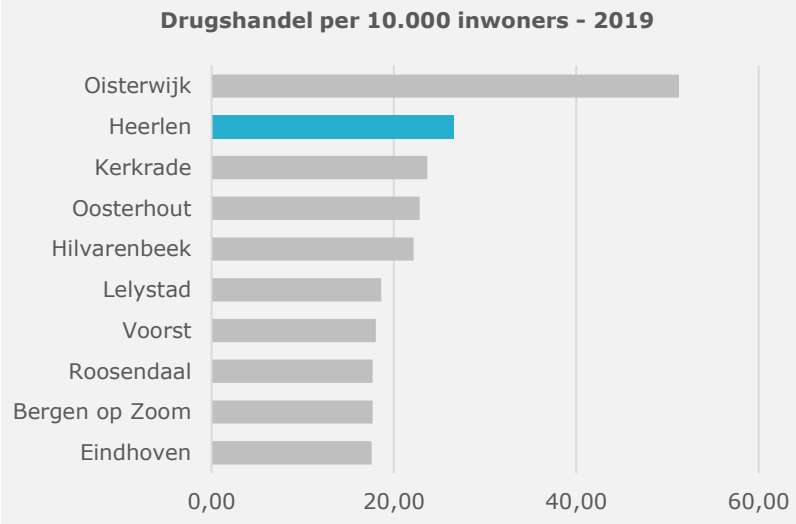

Wapenhandel

Misdrijven wapenhandel bestaat uit een aantal subcategorieën: het bezit en handel van vuurwapens en het bezit en handel van overige wapens zoals bijvoorbeeld messen, boksbeugels en pepperspray. De afgelopen jaren zien we een stijging bij de misdrijven wapenhandel. Dit heeft vooral te maken met het bezit van vuurwapens en overige wapens in plaats van de handel in deze soorten wapens. De stijging zit niet in de handel, want enkel in 2019 hebben we één geregistreerde melding van handel in vuurwapens.

In Heerlen zien we vooral een stijging in het bezit van overige wapens. Met name in Heerlen Centrum is relatief veel sprake geweest van wapenbezit en dan vooral overige wapens. In 2019 zijn er twaalf meldingen van wapenbezit geregistreerd bij de Stationsstraat in Heerlen, het politiebureau. Dat heeft te maken met het aantreffen van wapens bij het fouilleren. Ook bij drugsvondsten worden vaak wapens gevonden die dan mede in beslag worden genomen.

Drugshandel (bezit, handel en vervaardiging van drugs)

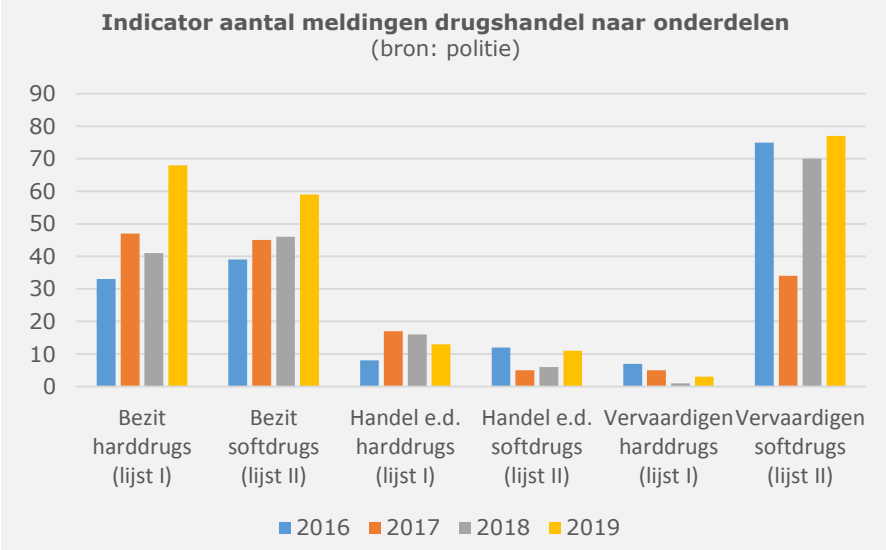

Thema georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Mensensmokkel

Als gemeente zijn we aangesloten bij de werkgroep mensenhandel en prostitutie. In deze werkgroep worden op Zuid-Limburgs niveau complexe casuïstiek en trends besproken inzake mensensmokkel en -handel. Hiermee wordt bedoeld het onwettig en georganiseerd smokkelen van mensen over internationale grenzen heen. Wanneer er vermoedens zijn van mensenhandel en of –smokkel wordt opgeschaald zodat de casus vanuit meerdere invalshoeken kan worden bekeken. In de politieregistraties is in 2019 één geval van mensensmokkel geregistreerd.

Cybercrime en fraude:

- De term cybercrime wordt vaak ten onrechte gebruikt als een overkoepelende term voor alle delicten die via het internet worden gepleegd. Onder cybercrimevallen vallen delicten die worden gepleegd met een ICT middel en tevens hierop gericht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: hacken, (D)DoS-aanvallen, malware, ransomware, virussen, afpersing via cybercrime enzovoort. Onder gedigitaliseerde criminaliteit vallen delicten die wel worden gepleegd met een ICT middel, maar die niet hierop gericht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: phishing (oplichting), zogenaamde marktplaatsfraude, bedreigingen via Twitter, identiteitsfraude via Facebook, voorhanden hebben c.q. uitwisselen van digitale kinderporno, enzovoort. Aangiften van een dergelijk delict krijgen in de politiesystemen doorgaans de feitcode van het strafbare feit waarop het betrekking heeft, dus bijvoorbeeld oplichting, bedreiging, identiteitsfraude, etc. Daarnaast kunnen strafbare feiten ook worden geregistreerd onder feitcodes als: overige horizontale fraude of fraude met online handel.
- We zien een verschuiving van de meer traditionele vormen van criminaliteit naar (gedigitaliseerde) fraude en cybercrime. De toename van de cybercriminaliteit is een landelijke ontwikkeling die ook duidelijk in de Heerlense cijfers is terug te zien. Het is een fenomeen dat pas de laatste jaren speelt en voorheen minder frequent aan de orde was. De cijfers van cybercrime laten een enorme stijging zien in Heerlen. Terwijl er in 2016 nog maar sprake was van 1 geregistreerde cyberaanval zijn dat er in 2019 al 28.

Cijfers

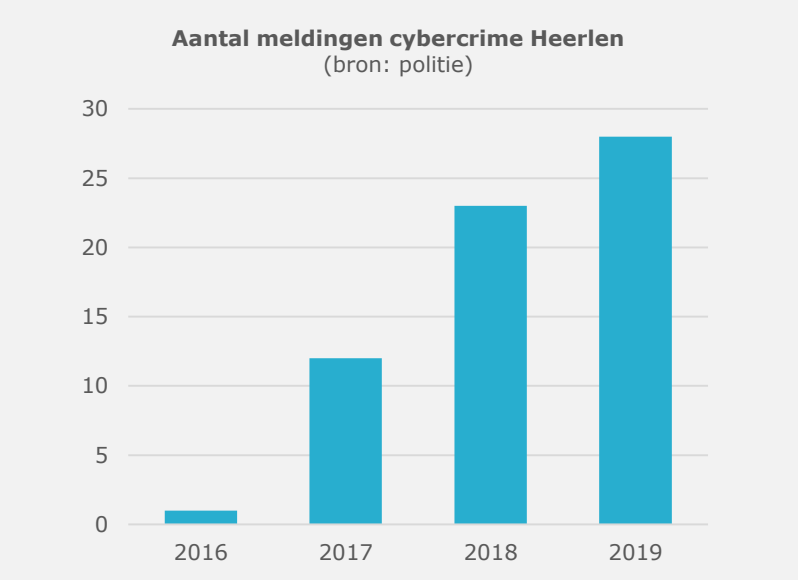

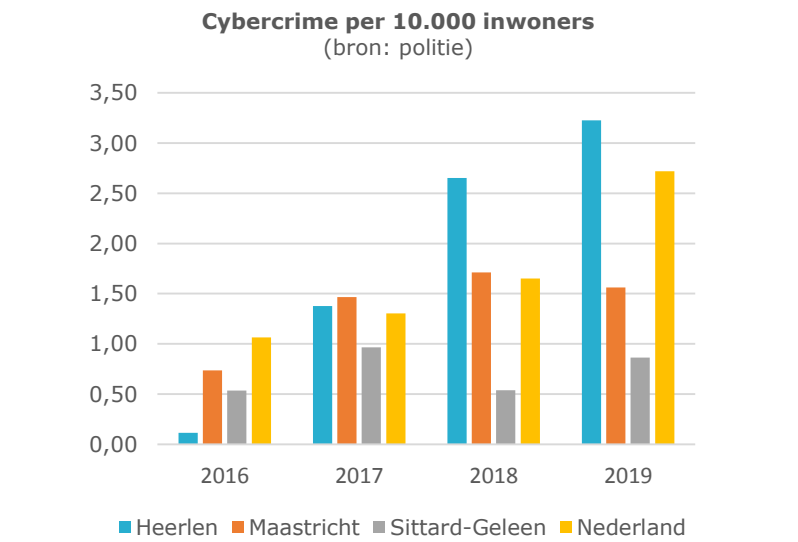

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

- in 2019 zijn er 143 fraudemisdrijven geregistreerd. Gekeken naar de ontwikkeling zien we een lichte stijging op het totale aantal fraudemisdrijven. Het merendeel van de fraudemisdrijven heeft te maken met horizontale fraude. Hiervan is sprake als burgers andere burgers oplichten. Het wordt verticale fraude genoemd als burgers de overheid oplichten. De laatste jaren is vooral sprake van digitale fraude zoals Marktplaats- en WhatsAppfraude. 2017 was een jaar waarin relatief minder fraudemeldingen zijn geregistreerd. Opvallend in dat jaar was een daling in vals geld uitgeven en identiteitsfraude ten opzichte van 2016. In 2018 is er weer een stijging waar te nemen en dat heeft vooral betrekking op de categorie overige horizontale fraude waar bijvoorbeeld de babbeltruc een voorbeeld van is.

Bibob

- Met een Bibob-onderzoek controleert de gemeente de betrouwbaarheid van een bedrijf en de daarbij betrokken personen. Door middel van een Bibob-onderzoek wil de gemeente voorkomen dat een bepaalde vergunning, subsidie of aanbesteding wordt afgegeven die voor criminele activiteiten gebruikt gaat worden. Met een Bibob-onderzoek wordt onderzoek gedaan naar de integriteit. De gemeente kan de achtergrond van een ondernemer of van een bedrijf in een aantal gevallen onderzoeken. Bijvoorbeeld bij de aanvraag van een drank- en horecavergunning (ook bij een coffeeshop behorende onder de horecavergunning) of een exploitatievergunning, de aanvraag voor een speelgelegenheid, de vergunning voor autoverhuur, een ontheffing voor een avondwinkel, maar ook bij een omgevingsvergunning met betrekking tot aankoop van vastgoed. Aan de hand van het Bibob-onderzoek kunnen voorschriften worden verbonden aan een vergunning.
- In 2019 zijn er in totaal 35 Bibob-onderzoeken uitgevoerd en dat zijn er meer ten opzichte van 2016. Dat heeft te maken met het toegenomen aantal vergunningen die worden aangevraagd, maar ook met het gegeven dat de beleidsregel voor de toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen in 2017 voor Heerlen is aangepast. Wanneer er bij aanvraag van een vergunning aanvullende vragen in het kader van de Bibob-onderzoek worden gesteld, kan de aanvrager besluiten om de aanvraag weer in te trekken. Dit komt relatief vaak voor. Bij autoverhuur zien we vaker dat de ingediende aanvraag voor vergunning weer wordt ingetrokken in verband met de vergunningplicht
- Als de gemeente na een Bibob-onderzoek nog twijfelt over de integriteit van de onderneming is een aanvraag bij het Landelijk Bureau Bibob (LBB) mogelijk waarbij uitgebreider onderzoek wordt gedaan of de gemeente advies kan inwinnen. In 2018 is in Heerlen hier twee keer gebruik van gemaakt en in 2019 drie keer.

Thema veilige publieke taak

Indicatoren

Veilige publieke taak	Bron	2016*	2017	2018	2019
Registraties Geweld Tegen PolitieAmbtenaren (GTPA)	politie	99	136	125	124
Registraties Veilige Publieke Taak (VPT) - geweld jegens boa's	politie	0	0	0	1

**in 2016 geen registratie van volledig jaar*

Belangrijkste bevindingen

GTPA staat voor geweld tegen politieambtenaren. Het betreffen zaken jegens politiepersoneel en personen die werkzaam zijn bij/voor de politie, bijvoorbeeld ingehuurde arrestantenbewakers. De cijfers zijn bekend vanaf 2016 in verband met de start van deze registratie. Vanaf 2017 zijn respectievelijke hoge aantallen bekend waarin er geweld tegen politieambtenaren heeft plaatsgevonden. In 2019 zijn er in Heerlen 124 GTPA registraties geregistreerd. Bij eventuele aangiften van Boa's met betrekking tot geweld, bedreiging en dat soort zaken, wordt de code VPT (veilige publieke taak) als projectcode toegevoegd. Met betrekking tot boa's is enkel in 2019 één registratie bekend.

Uitleg thema

Werknemers met een publieke taak worden regelmatig geconfronteerd met agressie en geweld bij het uitoefenen van hun taak. Denk aan verpleegkundigen, politiemensen, gemeentelijke handhavers, leraren, medewerkers van gemeenteloketten. Maar ook politieke ambtsdragers zoals raadsleden, burgemeesters en wethouders. De maatschappelijke omgeving kan zich intimiderend, bedreigend, soms letterlijk gewelddadig opstellen. Dit is onacceptabel, om meerdere redenen. Het functioneren van de man of vrouw zelf wordt erdoor beïnvloed. De uitvoering van publieke taken heeft ervan te leiden. De integriteit en 'goed bestuur' komen onder druk te staan. Het vertrouwen in de overheid kan aangetast raken (- staat de overheid nog wel voor robuuste uitvoering van haar taken?). En bij gedogen van het geweld groeit de 'onaantastbaarheid' van daders. Agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak hebben een ondermijnend effect op de overheid en moeten stevig aangepakt en zoveel mogelijk voorkomen worden.

Veiligheidsveld 5
Integriteit en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

Dit veiligheidsveld omvat verschijnselen die een inbreuk vormen op onze 'maatschappelijke integriteit'. Ze schenden normen, regels en andere afspraken die cruciaal zijn voor de veiligheid en stabiliteit van onze samenleving. In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) polarisatie en radicalisering (2) georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit en (3) veilige publieke taak. Thema's die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn hoge aanwezigheid van druggerelateerde problematiek, wapenhandel en de verschuiving van traditionele criminaliteit naar cybercrime en fraude.

Thema polarisatie en radicalisering

Discriminatie

Discriminatie is al jaren onderwerp van gesprek. Discriminatie is onder andere door de internationale beweging Black Lives Matter een onderwerp van gesprek in de hedendaagse samenleving. Uit de politieregistratie komt voort dat in 2016 vier discriminatie incidenten zich hebben voorgedaan waar ook aangifte van is gedaan. In 2018 betreft dit drie incidenten. De cijfers hebben beperkte zeggingskracht ten aanzien van de totale omvang van discriminatie, omdat we niet weten welk deel van het brede fenomeen in de registraties terugkomt.

Terreur- en radicaliseringsdreigingen

In 2017 en 2019 twee dreigingen geweest voor een terreurdreiging. Dit hangt ook samen met radicalisering. Personen waarvan radicaliseringssignalen worden opgevangen, worden besproken in een lokaal en provinciaal overleg met ketenpartners. Het aantal meldingen van personen met radicaliseringssignalen heeft in 2017 vooral betrekking op moslimradicalisering. In 2019 heeft dit meer betrekking op rechtsextremisme.

Thema georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit

Drugshandel

Heerlen kampt al jaren met drugsproblematiek en in vergelijking met Nederland scoort Heerlen nog steeds bovengemiddeld hoog. Heerlen staat al twee jaar lang op plek 2 in de top 10 van Nederland qua drugshandel. In 2019 komt drugshandel per 10.000 inwoners 26,6 keer voor in Heerlen. In 2019 hebben 231 geregistreerde misdrijven met betrekking tot drugs plaatsgevonden. Ten opzichte van voorgaande jaren is hier een stijging in waar te nemen. De stijging heeft vooral te maken met de toename in het in bezit hebben van harddrugs, 66% meer dan in 2018. In mindere mate heeft dit te maken met toename in het bezit van softdrugs, 28% meer ten opzichte van 2018.

Wapenhandel

De afgelopen jaren zien we een stijging bij de misdrijven wapenhandel. Dit heeft vooral te maken met het bezit van vuurwapens en overige wapens in plaats van de handel in deze soorten wapens. In Heerlen zien we vooral een stijging in het bezit van overige wapens. Met name in Heerlen Centrum is relatief veel sprake geweest van wapenbezit. Ook bij drugsvondsten worden vaak wapens gevonden die dan mede in beslag worden genomen.

Mensensmokkel

In de politieregistraties is in 2019 één geval van mensensmokkel geregistreerd. Op Zuid-Limburgse schaal worden complexe casuïstiek en trends besproken inzake mensensmokkel en -handel.

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

Cybercrime en fraude

We zien een verschuiving van de meer traditionele vormen van criminaliteit naar (gedigitaliseerde) fraude en cybercrime. De toename van de cybercriminaliteit is een landelijke ontwikkeling die ook duidelijk in de Heerlense cijfers is terug te zien. Onder cybercrime vallen delicten die worden gepleegd met een ICT middel en tevens hierop gericht zijn. Vaak wordt dit door elkaar gehaald met digitale criminaliteit zoals WhatsApp fraude. Gekeken naar de ontwikkeling van fraude zien we een lichte stijging op het totale aantal fraudemisdrijven. Het merendeel van de fraudemisdrijven heeft te maken met horizontale fraude. Hiervan is sprake als burgers andere burgers oplichten.

Thema veilige publieke taak

Geweld tegen politieambtenaren komt respectievelijk vaak voor in Heerlen. Vanaf 2017 zien we jaarlijks ongeveer 130 registraties die betrekking hebben op GTPA. Met betrekking tot boa’s is enkel in 2019 één registratie bekend.

Conclusie

De cijfers die besproken zijn in de veiligheidsanalyse laten over het algemeen een positieve ontwikkeling zien op het gebied van veiligheid voor Heerlen. Voorbeeld hiervan is de afname van geregistreerde criminaliteit en high impact crimes. Dit bevestigt dat we op de goede weg zijn. Maar er zijn ook een aantal thema's die een negatieve ontwikkeling laten zien, zoals het aantal overlastmeldingen. Het verder versterken en verbinden van de zorg- en veiligheidsketen biedt kansen om veiligheids- en leefbaarheidsproblematiek in een vroeg stadium te signaleren, waardoor escalatie kan worden voorkomen. De noodzaak hiertoe blijkt uit de sterke groei van overlast door personen met verward gedrag en een groeiende sociale problematiek die steeds complexer wordt. Ook de overlast door jeugdigen neemt toe en vraagt om extra inzet om (verdere) criminalisering bij jongeren aan te pakken en bij voorkeur te voorkomen. Verder blijft het thema ondermijning een onverminderd aandachtspunt. Deze vorm van criminaliteit, die zich vaak buiten de radar afspeelt, blijft toenemen. Zo zien we een sterke stijging op het gebied van fraude en cybercriminaliteit en wapenhandel. Tenslotte wordt nog veel overlast ervaren die te relateren is aan drugs en zien we dit ook terug in de objectieve cijfers van de politie. Mede met het oog op de start van het experiment gesloten coffeeshopketen in 2021 is het goed hier alert op te zijn te blijven

Op basis van de bovengenoemde constateringen wordt voorgesteld om de volgende thema's te prioriteren:

1. Sociale kwaliteit (overlast)
2. Verbinding zorg en veiligheid
3. Jeugdoverlast
4. Ondermijnende criminaliteit
5. Drugsproblematiek

Dit betekent concreet dat we aan deze thema's de komende twee jaar extra aandacht gaan besteden binnen de mogelijkheden die we daarvoor hebben. In de kadernota zullen deze thema's verder worden uitgewerkt. Dit betekent overigens niet dat de overige thema's geen aandacht krijgen. Deze worden opgepakt vanuit de reguliere aanpak. Uiteraard is het veiligheidsdomein geen statisch geheel. De lokale driehoek kan op elk moment nieuwe prioriteiten stellen (o.a. inzet politie en handhaving) als daar aanleiding toe bestaat.

Gemeente **Heerlen**